

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra církevních dějin a dějin křesťanského umění

Obor: Teologické nauky

III. ročník – kombinované studium

VLADIMÍR NEUWIRTH
(1921 - 1998)

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Parma, Ph.D.

Brno 2015

Ondřej Bakeš

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a použil jsem při tom jen uvedené prameny a literaturu. Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Cyrilometodějské teologické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a zpřístupněna ke studijním účelům.

V Brně, dne 5. dubna 2015

.....

Obsah

Úvod.....	4
1 Tradice otců	6
1.1 Rodinné zázemí a léta studií	6
Rodinné zázemí a vliv otce.....	6
P. Metoděj Habán	8
P. Tomislav Kolakovič	10
Francie	11
1.2 Společenství	12
Nástin Stanov Společenství:	13
Vliv konstituce Provida mater Ecclesia na koncepci stanov	14
1.3 Tajemství otřásání	17
Duchovní centrum v Hradci nad Moravicí	18
Zatčení a rekreace	19
2 Vcházení do Evropy	23
2.1 Nevěděl jsem, že tu zůstanu	23
2.2 Belgie – druhá vlast.....	23
Apokalyptický deník	25
2.3 Frankfurt nad Mohanem.....	25
Opus bonum.....	27
Goethe a Čechy.....	28
2.4 Bibliotheca Cyrillo-Methodiana.....	29
Pomocníci a „spolupracovníci“	29
Oslavy 1100 let od smrti sv. Metoděje	30
1000 let křesťanství na Kyjevské Rusi	31
2.5 Návrat.....	31
Závěr	34
Bibliografie	37
Přílohy.....	40
1. tiskoviny	40
2. fotodokumentace	48
Anotace	56

Úvod

„Generace, která nastupuje, ví málo o tom, co udělala generace předchozí.“¹

Tato věta otištěná v exilových *Studiích* je nejenom exaktně formulovaným stále platným postřehem, ale je i výpovědí o jejím autorovi, Vladimíru Neuwirthovi. Tento rodák z Komárova u Opavy prožil ve dvacátém století s výjimkou první světové války téměř vše, co se v našem středoevropském prostoru zažít dalo: dětství za první republiky, zábor rodných Sudet na prahu dospělosti, pobyt v Protektorátu – tedy mimo domov - během druhé světové války, krátké svobodné nadechnutí záhy vystřídané další totalitou, ve které zažil těžký žalář, ukončený až pražským jarem. Během „bratrské“ pomoci „spřátelených“ vojsk byl v zahraničí. Z původně plánovaných několika týdnů pobytu se tak stalo téměř čtvrtstoletí mimo domov. Poté ještě stihne zakusit atmosféru tápavého hledání pojmu „svoboda“ v původní vlasti.

Vladimír Neuwirth celý život trpělivě a neúnavně pracoval na objevování všeho, co předchozí generace prožily a zanechaly jako odkaz svým potomkům. Cesta k vlastním kořenům odkrývá omyly i moudrost předků a zároveň umožňuje nadhled ve zkouškách. Neuwirth je tím, kdo poklady předchozích generací vynáší na světlo, poučí se z nich a to mu dává sílu jít vlastní, originální cestou. Jakoby se na něm naplnila slova Písma: *„A nepřizpůsobujte se tomuto věku, nýbrž proměňujte se obnovou své mysli, abyste mohli rozpoznat, co je vůle Boží, co je dobré, Bohu milé a dokonalé. (Řím 12,2)“²* Nepřehlédnutelná je jeho touha se o toto poznání podělit, jedno zda v komunistickém kriminále, německém exilu nebo v porevoluční džungli.

Motivací této práce je tedy alespoň nepatrná splátka dluhu, který máme vůči generaci našich otců, kteří pro svoje přesvědčení dávali a nepočítali, bojovali a nedbali ran, přinášeli oběti a nečekali odměnu. Předkládáme tudíž příspěvek do všeobecného povědomí o díle Vladimíra Neuwirtha, jakýsi stručný souhrn jeho východisek a postojů k historickým okolnostem.

¹ Neuwirth, Vladimír. O zmeškávání autobusu, Křesťanské akademii a jiných věcech k zamyšlení. *Studie*, č. 22. Řím: Křesťanská akademie v Římě, 1970, s. 227.

² Nový zákon. *Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih). Ekumenický překlad*. 9. vyd. Praha: Česká biblická společnost, 2002. s. 153.

Prvotním impulsem této práce bylo seznámení se dvěma zásadními publikacemi vypovídajícími o Vladimíru Neuwirthovi, kterými jsou *Apokalyptický deník* a *Vcházení do Evropy*. Obě jsou přepisem deníkových zápisků a odkrývají osobnost autora do neobyčejné hloubky. Dalším pramenem byl Archiv bezpečnostních složek, kde se zachovala alespoň část svazků vedených na Vladimíra Neuwirtha, Jiřího Havlíčka a ostatní osoby napojené na jejich tzv. Společenství. Pro naši práci byl přínosný zejména vyšetřovací spis s archivním číslem V-1558 Ostrava a svazek s archivním číslem 955853MV. 1. listopadu 1989 byl bohužel skartován svazek s archivním číslem V-6796 a 6. prosince téhož roku byl skartován objektový svazek s archivním číslem 15968. Této práce se také týká svazek Hlavní správy rozvědky, registrační číslo 47468 I. správa, vedený na PhDr. Jindřicha Holečka, který byl jako tajný spolupracovník StB odeslán do Itálie, aby pod záminkou studia bohosloví pronikl do exilových struktur české katolické církve.

Mimořádným pramenem byla přednáška proslovená samotným Neuwirthem na Akademických týdnech v roce 1993, a to zejména pro osobní svědectví o pomoci uprchlíkům z Československa, protože tyto vzpomínky nejsou patrně jinde zaznamenané. Nejdůležitějším pramenem ale byly vzpomínky příbuzných a spolupracovníků Vladimíra Neuwirtha. Rozhovory s nimi byly zpracovány metodou orální historie podle publikace Miroslava Vaňka a kolektivu z roku 2003.³ Přepis nahrávek je uložen v osobní dokumentaci autora.

Rád bych poděkoval vedoucímu své práce, Mgr. Tomáši Parmovi, Ph.D., za cenné podněty a rady. Poděkování za trpělivost, podporu a přijetí patří také Marii Oujezdské, příbuzným Vladimíra Neuwirtha, paní Alence Kostelné a manželům Havlátovým, ale také jeho spolupracovníkům panu Jiřímu Havlíčkovi a prof. Karlu Skalickému. A dík patří také mé rodině za sdílené nadšení z práce a velkou míru pochopení.

Bibliografická poznámka:

Nejčastěji citované literární prameny jsou deníkové záznamy Vladimíra Neuwirtha a sborník vydaný členy Společenství in memoriam v roce 2007. Jejich kompletní bibliografické údaje jsou vloženy do poznámky pod čarou při prvním výskytu. Při dalších odkazech budou označeny zkratkou následovně:

Apokalyptický deník, rok vydání 1998 – AD, 1998.

Vcházení do Evropy, rok vydání 2008 – VE, 2008.

Sborník *Dr. Vladimír Neuwirth*, rok vydání 2007 – VN, 2007.

³ Vaněk, Miroslav a kol. *Orální historie. Metodické a „technické“ postupy*. Olomouc: Filozofická fakulta, Univerzita Palackého, 2003.

1 Tradice otců

1.1 Rodinné zázemí a léta studií

Rodinné zázemí a vliv otce

Vladimír Neuwirth se narodil v Komárově u Opavy 12. 8. 1921 jako prvorozený syn ve druhém manželství Karla Neuwirtha a Albíny Neuwirthové, rozené Fuksíkové. Byl pokřtěn 21. srpna, tehdy ve svátek sv. Jany Františky de Chantal,⁴ v komárovském farním kostele zasvěceném sv. Prokopovi. O mnoho let později si poznamenává do svého deníku: „*Poslední dny čtu knihu, kterou jsem si před léty koupil. Je to životopis sv. Jany Františky z Chantalu [...]. Tento životopis mne v nynějším životním úseku zvlášt' oslovuje. Život sv. Jany Františky (v den jejího svátku jsem byl pokřtěn), toť láska a kříž; velká láska a stálé ochotné nesení kříže.*“⁵ Dva roky po narození syna Vladimíra, 24. 2. 1923, se manželům Neuwirthovým narodil druhý syn Jindřich, který ale po 9 měsících umírá na záškrť⁶. Jako poslední se 9. 12. 1930 narodila dcera Alenka⁷.

Pro pochopení vlastní cesty byla pro budoucího teologa a filozofa klíčová osobnost otce: „*Celý můj vnitřní svět je prosvětlen postavou otce. Měl jsem v životě několik přátel; z nich někteří žijí a jiní zemřeli. Vzpomínka na nikoho z nich není tak živá jako vzpomínka na mého otce. S léty jí přibývá na světelnosti.*“⁸ Na jiném místě píše: „*Má mysl se stále vrací k podobnosti o semeni. Vzpomínám na svého otce, který zaséval. Myslím na Pána vesmíru, nebeského Otce, jehož setbou jsme. Jen on zná tajemství tvaru rostliny. Jen on zná radostné a zároveň strašné tajemství žní.*“⁹ Otec Karel (Hubert) Neuwirth¹⁰ se narodil 27. října 1872, vyučil se zámečníkem a poté pracoval v několika různých zaměstnáních. Roku 1898 se oženil a s manželkou Alžbětou, rozenou Stichovou, bydleli postupně v Opavě, Ostravě–Hulvákách a

⁴ Srov. Neuwirth, Vladimír. *Vcházení do Evropy (Ze zápisníku emigranta)*. Praha: Triáda, 2008, s. 553.

⁵ Tamtéž, s. 364.

⁶ Srov. rozhovor s paní Vladimírou Havlátovou, audiozáznam 15. 9. 2014. Zaznamenáno na elektronické médium, v osobní dokumentaci autora práce.

⁷ Srov. VE, 2008, s. 446.

⁸ Tamtéž, s. 62.

⁹ Tamtéž, s. 43.

¹⁰ Hubert bylo druhé křestní jméno Karla Neuwirtha. Není zapsané v jeho rodném listě a sám ho nepoužíval. V exilu ale Vladimír Neuwirth podepsal některé své články pseudonymem Karel Hubert. Srov. VE, 2008, s. 136 a s. 445.

Holasovicích, odkud se přestěhovali roku 1910 do rolnické usedlosti v Komárově u Opavy, nedaleko farního kostela.¹¹ „*Měli šest dětí. Dcera Anna zemřela ve svých šestnácti letech, syn Karel se stal berním úředníkem, František se vyučil obchodníkem a měl obchod se smíšeným zbožím v Komárově, Jaroslav převzal po otci hospodářství. Dcera Božena se provdala za Bedřicha Vicherka na statek v Komárově, v němž nejméně dvě stě let hospodařil rod Vašků, z něhož pocházel otec Petra Bezruče. Nejmladší dcera Julie žila jen tři měsíce.*“¹² Po vypuknutí 1. světové války narukoval Karel Neuwirth na ruskou frontu. Válku přečkal bez vážnějších zranění, ale brzy po válce, 10. června roku 1920, umírá jeho manželka Alžběta. Nejstaršímu synu Karlovi bylo tehdy dvacet jedna let a nejmladší dceři Boženě, bylo šestnáct. Už na podzim se Karel Neuwirth žení podruhé. Neteř Vladimíra Neuwirtha vzpomíná na vyprávění své babičky Albíny: „*On prostě přišel do Jarkovic, kousek od Opavy, kde bydlela, měli tam nějaký statek, nebo hospodářství. A tam byly tři dcery. Staříček bydlel v Komárově, ovdověl a měl pět dospívajících dětí a hospodářství a potřeboval pomoc. A takže prý přišel na ten statek - tak to vždycky stařenka říkala - a říkal: „hospodáři, dej mi jednu dceru.“ No a vybral si tu prostřední. A to byla stařenka. Ale on byl o dvacet pět roků starší.*“¹³

Vzpomínky doplnila také sestra Vladimíra Neuwirtha, Alenka Kostelná: „*Tatínek s maminkou hospodařili na statku do roku 1933. Na jaře toho roku předal otec hospodářství synu Jaroslavovi a snaše Františce. Koupil pozemek se stodolou mimo statek a část stodoly přestavěl na obytný dům, kde se na podzim r. 1933 s druhou rodinou přestěhoval. Nechal si ve vlastnictví 2 hektary pole a začali hospodařit, aby uživil rodinu. Od syna dostává dle notářské smlouvy výměnek v naturáliích. Oba rodiče chodí na statek synovi vypomáhat a syn jim zase obdělává koňským potahem pole. Tak to bylo až do založení JZD v padesátých letech.*“¹⁴ Mnozí lidé z Komárova ještě dlouho obdivovali způsob, jakým Karel Neuwirth zajistil a moudře propojil obě své rodiny.¹⁵

Rodovou konstelaci později Vladimír Neuwirth komentuje takto: „*Když jsem se narodil, chyběl mému otci rok do padesátky. Měl jsem bratry o mnoho let starší; moji bratrance a sestřenice mohli být věkově mými rodiči. Příbuzní se ke mně chovali jako*

¹¹ Srov. VE, 2008, s. 445.

¹² Tamtéž, s. 445.

¹³ Rozhovor s paní Vladimírou Havlátovou, audiozáznam ze dne 15. 9. 2014. Zaznamenáno na elektronické médium, v osobní dokumentaci autora práce.

¹⁴ Srov. rozhovor s paní Alenkou Kostelnou, audiozáznam ze dne 3. 4. 2015. Zaznamenáno na elektronické médium, v osobní dokumentaci autora práce. A. Kostelná ještě doplňuje: „*Tehdy všechna pole a dobytek se musel dát do JZD, vstoupit za člena a tím dostal záhumenek a mohl chovat nějaké zvířata a musel chodit pracovat do družstva. Tím také odpadla povinnost syna Jaroslava dávat výměnek.*“

¹⁵ Srov. tamtéž.

k dospělému, dříve než jsem dospěl. Tento věkový rozdíl způsobil, že má rodová paměť je o generaci starší, než tomu běžně u lidí bývá, a to je pro osobní život v době, kdy se tato paměť ztrácí, dar významný.“¹⁶

Dalším významným vlivem na formování osobnosti budoucího literáta a filozofa bylo kromě rodiny také místo, kde bydleli. Z Neuwirthova pokoje byl vidět směrem na západ statek rodu Petra Bezruče a směrem na východ zámek rodu Eichendorffů. Obě osobnosti, Bezruč i Eichendorff, nasměrovaly mnohé Neuwirthovy myšlenky a do jisté míry také iniciovaly jeho zájem o společenství víry, práci na poli kultury a vnímavost k různým odstínům tragična a proroctví.¹⁷

V roce 1932 začíná studovat na Reálném gymnasiu v Opavě, čte Bezruče, Puškina, Zeyera, ale především objevuje F. X. Šaldu a Jana Čepa. Po záboru Sudet v roce 1938 se Opava stala součástí Třetí říše a Neuwirth odchází dokončit středoškolská studia na gymnázium do Ostravy – Přívozu, na němž také maturoval. V roce 1940 pak přichází do Prahy, kde se živí především jako učitel němčiny a zároveň studuje v Ústavu moderních řečí ve Spálené ulici. Tam se seznamuje se zakladatelem a redaktorem studentského časopisu *Jitro* Dominikem Peckou a také s dominikánem Metodějem Habáněm.¹⁸ Pro hlubší pochopení dalšího Neuwirthova vývoje je toto setkání natolik zásadní, že je nutné se alespoň krátce zmínit o této významné osobnosti české katolické církve.

P. Metoděj Habáň

Metoděj Habáň se narodil 11. září 1899 v Huštěnovicích u Uherského Hradiště. V roce 1919 byl přijat do dominikánského řádu, studoval filozofii a teologii v Olomouci a na římském Angelicu, kde byl jeho učitelem také P. Reginald Garrigou-Lagrange. Na kněze byl vysvěcen v roce 1924. Po dalším, tříletém, studiu získal doktorát z teologie a filozofie. Poté odchází na rok do švýcarského Fribourgu, kde se věnuje především studiu psychologie. Po návratu do Čech, v roce 1929, zakládá a řídí *Filosofickou revui*, která vychází až do r. 1948 s výjimkou let 1941-1945, kdy byla nacisty zakázána. Zde publikuje přibližně 80 článků, mnoho kratších poznámek a stovky recenzí.¹⁹ Přednáší na dominikánském učilišti v Olomouci a také přispívá do revuí *Na hlubinu*, *Výhledy* a

¹⁶ Neuwirth, Vladimír. *Apokalyptický deník*. Praha: Triáda, 1998, s. 31.

¹⁷ Srov. AD, 1998, s. 76.

¹⁸ Srov. tamtéž, s. 276-277.

¹⁹ Srov. Pavlincová, Helena. Metoděj Habáň. In Gabriel, Jiří a kol. *Slovník českých filosofů*. [online] Brno: Katedra filozofie FF MU, 1998. [cit. 28. 10. 2014]. Dostupné z <<https://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/haban.html>>.

Akord. V roce 1932 zahajuje tradici tzv. Akademických týdnů, jejichž cílem bylo kromě jiného také odstraňovat předsudky českého liberálního myšlení proti křesťanské kultuře a proti filozofii Tomáše Akvinského a Aristotela.²⁰ Od roku 1938 do r. 1942 je Habán provinciálem Dominikánské provincie v Československu. Od počátku období Protektorátu se pokoušel uvést do života v Čechách a na Moravě hnutí malých společenství, kroužků JOC a JEC²¹, jak je na Západě uskutečňoval již od dvacátých let P. Joseph Cardijn.²² Za války šířil letáky s přednáškami mezi vedoucími těchto kroužků a pastoračně působil mezi dělníky nasazenými na práci do Německa a jiných okupovaných zemí. Václav Vaško vzpomíná: „*Téměř sugestivně působil Habán na široký okruh mladých českých intelektuálů a to nejen katolických. Je pozoruhodné, že on, muž vědy, měl cit i pro nové formy pastorace ve zcela odlišném prostředí.*“²³ Jiří Havlíček, Neuwirthův souputník z mladých let, vzpomíná na patera Habáně v podobném duchu: „*Doktor Habán byl okouzující osobností [...]. Měl jakési charisma. Tak silně z něj vyzařovala láska, že to na mě ohromně působilo. Nikdo se ke mně tak přátelsky, s takovou láskou, nechoval.*“²⁴ Jak na setkání s touto osobností vzpomínal Vladimír Neuwirth? „*Když jsem navštívil dr. Habáně poprvé, nevěděl jsem, že to byla návštěva osudová,*“²⁵ hodnotí a vzápětí dodává: „*kulturní život soustředěný v Kristu – tak bych charakterizoval životní ideál dr. Habáně.*“²⁶ A skutečně, v osobě Metoděje Habáně se jakoby protnuly všechny Neuwirthovy předchozí cesty v průsečíku, ze kterého vykročil vlastní, osobitou cestou. V roce 1980 otiskuje v římských *Studiích* medailon svého učitele: „*Je tomu už mnoho let, co jsem neviděl dr. Habáně. Čtu-li dnes knihu, román, povídku nebo báseň, vidím-li na jevišti drama..., čtu a dívám se jeho očima. Můj způsob četby a hodnocení zůstane navždy kristocentrický, bude vždy ovlivněn pohledem evangelia a Písem.*“²⁷

²⁰ Srov. Vaško, Václav. *Neumlčená I*, Praha: Zvon, 1990, s. 214.

²¹ JOC – Jeunesse ouvrière chrétienne (křesťanská pracující mládež), JEC – Jeunesse étudiante chrétienne (křesťanská studující mládež); založeno knězem Josephem Cardijnem v Belgii v roce 1924. Více o P. Cardijnovi a JOC např.: Cardijn's life. *JOCI-I.Y.C.W.* [online] 2011. [cit. 28. 3. 2015]. Dostupné z: <<http://www.joci.org/en/about-us/cardijn-a-message-of-truth.html>>.

²² Srov. VE, 2008, s. 456.

²³ Vaško, Václav. *Neumlčená I*, Praha: Zvon, 1990, s. 214.

²⁴ Rozhovor s panem Jiřím Havlíčkem, audiozáznam ze dne 1. 2. 2014. Zaznamenáno na elektronické médium, v osobní dokumentaci autora práce.

²⁵ Neuwirth, Vladimír pod pseudonymem Hubert, Karel. Vzpomínka na Dr. Habáně k jeho osmdesátinám. *Studie*, č. 69. Řím: Křesťanská akademie v Římě, 1980, s. 242. (K dalším osudům M. Habáně viz např. VE, 2008, s. 503 a 504.)

²⁶ Tamtéž, s. 243.

²⁷ Tamtéž, s. 244.

Koncem války se Vladimír Neuwirth vrací z Prahy do rodného Komárova. Přijíždí bohatší o setkání s velkými osobnostmi té doby, bohatší o vizi církve, kterou chce po válce naplňovat celým svým životem, ale vrací se také oslabený s nedoléčenou tuberkulózou.

P. Tomislav Kolakovič

V červenci 1945 se Neuwirth účastní Akademických týdnů na Sv. Kopečku u Olomouce a v říjnu toho roku také v Praze. Do svého deníku si pak zapisuje: „*Mluvil bych o poslání. Bez proniknutí tajemství poslání je lidský život rozkolísaný; rozvazuje se a hroutí. Uvědomělé rozeznání poslání je vnitřním principem správného života, je principem růstu. Akademické týdny chtějí vrhnout světlo do duše mladého člověka, aby poznal, jaké je jeho poslání, jak má toto poslání naplnit.*“²⁸ Závěrem pražského setkání se seznamuje s P. Tomislavem Kolakovičem, zakladatelem kroužků Katolické akce, které později přerostly ve společenství s názvem „Rodina“.²⁹

V prosinci 1945 odjíždí Vladimír Neuwirth na doléčení tuberkulózy do švýcarské vesnice Les Diablerets, asi 20 km jihovýchodně od města Montreux a tam se na jaře 1946 dozvěděl, že T. Kolakovič byl na Slovensku zatčen. Podrobněji události zaznamenal Václav Vaško: „*Dňa 24. marca 1946 priniesla ČTK senzačnú správu, prevzali ju oznamovacie prostriedky celého sovietskeho bloku, že na Slovensku bolo odhalené ľudácke sprisahanie, že v Topolčanoch chytili skupinu dr. Chalmovského, bývalého funkcionára Hlinkovej mládeže, že zatknutí boli aj „terorista“ Jozef Vica a „duchovný vodca“ celej akcie Kolakovič. (...) Na Slovensku nadviazal styky s Hlinkovou mládežou a pod rúškom prednášok o sociológii poriadal spravodajské kurzy, organizoval ilegálne skupiny, tzv. Rodiny, nepracoval v nich však proti nacizmu, ale proti socialistickej ideológii. Okrem toho nabádal svojich stúpcov, aby sa votreli medzi účastníkov slovenského povstania a snažili získať zásluhy a tým aj vplyvné postavenie vo vysokých úradoch znova vybudovaného štátu. (...) Kolakovič bol vlastne špión svetového formátu, povahovo pritom vonkoncom nezdolný, zarputilý, pevný vo svojom zradnom poslaní, ktorý doteraz neprezradil ani jedného zo svojich informátorov alebo spolupracovníkov.*“³⁰ Neuwirth o tom informoval zakladatele JOC P. Josepha

²⁸ Sborník *Dr. Vladimír Neuwirth*, Opava: vlastním nákladem členové SPOLEČENSTVÍ, 2007, str. 17.

²⁹ Srov. Vaško, Václav. *Neumlčená I*, Praha: Zvon, 1990, s. 96-103. Nebo Vaško, Václav. Profesor Kolakovič – mýty a skutečnost. *Impulz. Revue pre modernú katolícku kultúru*. [online] 3/2006. [cit. 28. 10. 2014]. Dostupné z: <<http://www.impulzrevue.sk/article.php?135>>.

³⁰ Vaško, Václav. Profesor Kolakovič – mýty a skutečnost. *Impulz. Revue pre modernú katolícku kultúru*. [online] 3/2006. [cit. 28. 10. 2014]. Dostupné z: <<http://www.impulzrevue.sk/article.php?135>>.

Cardijn, kterého s Kolakovičem pojilo pracovní i osobní přátelství. Cardijn Neuwirtha ve Švýcarsku dvakrát navštívil a probíral s ním otázku zásahu v Kolakovičův prospěch prostřednictvím francouzské vlády.³¹ Na obranu T. Kolakoviče také vystoupily slovenské *Katolícke noviny* a v Praze například Josef Zvěřina a Růžena Vacková.³² Kolakovič byl nakonec propuštěn z vyšetřovací vazby v červenci 1945 na zákrok prokuratury, která neshledala, že by se byl dopustil jakéhokoli trestného činu. V srpnu 1946 pak opustil Československo vlakem belgických repatriantů.³³ Když byl P. Joseph Cardijn v roce 1947 na návštěvě v ČSR, vyjádřil se o Kolakovičovi, že „*je příliš skromný, keď hovorí, že bol len jeho spolupracovníkom; bol viacej, bol spoluzakladateľom jocistického hnutia.*“³⁴

Francie

Vladimír Neuwirth i jeho přátelé měli k hnutí dělnické i studující mládeže (JOC a JEC) blízko, takže když přišlo pozvání, aby se zúčastnili sjezdu hnutí JEC ve Francii, bylo jedinou otázkou, jak to udělat, aby mohli jet. Jiří Havlíček byl tehdy dvacetiletý a takto vzpomíná na první společné zážitky: „*Mirek Tělupil byl o 4 roky starší, ale byl hrozně sociálně založený, a když slyšel, že já jsem syn stavitele, tak to mu nedělalo dobře. To já jsem byl jako „buržo“ pro něho. A tak nesouhlasil s tím, abych s nimi jel do té Francie. No a Mirek, totiž Vladimír, mu říká: „No, Mirku, dobře, nesouhlasíš, ale kolik máš peněz na cestu do Francie?“ A on říká: „Čtyři tisíce korun.“ „A já mám taky čtyři tisíce,“ řekl na to Vladimír, „a víš kolik má tady Jirka? Dostal dar od tatínka za maturitu deset tisíc!“ A to bylo tehdy hodně, to bylo jako dneska sto tisíc. A tak Mirek když to slyšel, tak pak už souhlasil, že „může s námi jet“.*“³⁵

15. srpna 1947 tedy přijíždí Vladimír Neuwirth se svými přáteli Jiřím Havlíčkem a Miroslavem Tělupilem do Paříže-Pontoise, kde se setkávají s Miroslavem Němcem, aby se společně zúčastnili světového kongresu hnutí JEC. Podle svědectví Jiřího Havlíčka tam Vladimír Neuwirth proslovil hodinovou přednášku ve francouzštině³⁶. Po kongresu JEC navštívila skupina přátel centrum hnutí JOC a JEC. Poté cestují po Francii a také navštěvují a poznávají další nová společenství a sekulární instituty. Jeden

³¹ Srov. VE, 2008, s. 563 a 564.

³² Srov. tamtéž, s. 563.

³³ Srov. Vaško, Václav. *Neumlčená I*, Praha: Zvon, 1990, s. 103.

³⁴ Vaško, Václav. Profesor Kolakovič – mýty a skutečnost. *Impulz. Revue pre modernú katolícku kultúru*. [online] 3/2006. [cit. 28. 10. 2014]. Dostupné z: <<http://www.impulzrevue.sk/article.php?135>>.

³⁵ Rozhovor s panem Jiřím Havlíčkem, audiozáznam ze dne 1. 2. 2014. Zaznamenáno na elektronické médium, v osobní dokumentaci autora práce.

³⁶ Srov. tamtéž.

z nich navštívili v Saint-Laurent-sur-Sèvre, v regionu Pays de la Loire, městečku, kde zemřel Ludvík Maria Grignon z Montfortu. „*Tam se Vladimír chtěl jaksí informovat, jak takové společenství žije...[...]. Ale byl velice zklamán, protože mu to vůbec nevyhovovalo, a se společenstvím podle jeho představ to nemělo nic společného.*“³⁷ Ve Francii zůstali 21 dní. Během francouzského pobytu pravděpodobně došlo k rozhodnutí, ke kterému již nějakou dobu Neuwirth směřoval: „*On se během té doby prostě přesvědčil, že nic takového nikde není, kde by se mohl nějak poučit, tak se rozhodl založit „Společenství“.*“³⁸

1.2 Společenství

Po návratu domů, v září 1947, začíná Neuwirth se svými přáteli studovat laickou teologii v Olomouci a brzy nato zakládá se svými přáteli Jiřím Havlíčkem, Miroslavem Tělupilem, Miroslavem Němcem, Karlem Flossem, Lubomírem Gebauerem a Bronislavem Kuliškem tzv. „Společenství“. Impulzů k založení Společenství bylo hned několik: V první řadě osobní zkušenost z práce kroužků JOC, česky nazývaných také Nová pracující mládež. Dalším vlivem byl jistě inspirativní pobyt ve Francii. A v neposlední řadě to byla také apoštolská konstituce papeže Pia XII. *Provida mater Ecclesia*, věnovaná církevním předpisům pro sekulární instituty³⁹. Společenství začalo jako malá skupina, brzy se ale rozrostlo až ke stovce členů. Pro většinu členů představovalo Společenství významnou inspiraci, pro některé dokonce celoživotní program. Dnes, s odstupem téměř sedmdesáti let od jeho vzniku, už můžeme jmenovat celou řadu osobností církevního i společenského života, které Společenstvím prošly. V českém prostředí je Společenství na tehdejší dobu ojedinělou laickou aktivitou, která držela krok s nejaktuálnějšími trendy ve vývoji církve a přitom byla pevně zakořeněná v učení Magisteria a v tradici. To je nejvíce patrné i z *Nástinu Stanov Společenství* z roku 1947.⁴⁰ Protože se jedná o významný zdroj, odkazující na tehdy aktuální dění v církvi a zároveň vypovídající o osobě zakladatele Společenství bude vhodné je uvést v plném znění.

³⁷ Rozhovor s panem Jiřím Havlíčkem, audiozáznam ze dne 21. 9. 2014. Zaznamenáno na elektronické médium, v osobní dokumentaci autora práce.

³⁸ Tamtéž.

³⁹ Zveřejněná v Římě 2. února 1947.

⁴⁰ Srov. VN, 2007, str. 23-24.

Nástin Stanov Společenství:

- 1) Společenství je zbožné sdružení mužů a žen, které spojuje společné úsilí na obnově světa, zvláště naší vlasti. Podkladem je apoštolský výnos Pia XII. z roku 1947 *Provida mater Ecclesia*.
- 2) Společenství tvoří 3 okruhy:
 - a. okruh kněží a bohoslovců
 - b. okruh svobodných laiků (muži a ženy samostatně)
 - c. okruh rodin
- 3) Členové Společenství se zavazují slibem tohoto znění: „*Slibuji trojjedinému Bohu v přítomnosti Matky Boží, Panny Marie, že budu pracovat na obnově světa, zvláště naší vlasti, v duchu evangelia Ježíše Krista, podle zásad papežských dokumentů a ve spojení se Společenstvím. K tomu mi dopomáhej Bůh na přímluvu Matky Boží a všech svatých. Amen.*“ Soukromý slib měl být obnovován každoročně ve dnech 25. 3. (Zvěstování Páně) a 14. 9. (Povýšení sv. Kříže).
- 4) Celé Společenství a každý jeho člen se staví pod mocnou ochranu Panny Marie. Ona je patronkou celého Společenství a každého jednotlivce.
- 5) Obsahem práce na obnově světa je snaha obnovit styl křesťanského života, posvěcení pozemských skutečností a posvěcení oblasti kultury.
- 6) Členové Společenství volí jednotlivé představené jednotlivých okruhů i celého Společenství.
- 7) Členové Společenství se zavazují dobrovolně slibem chudoby, čistoty a poslušnosti. Poslušnost zavazuje členy, aby přijímali pokyny představených a plnili svěřené úkoly. Slib čistoty zavazuje svobodné laiky žít celibátně i uprostřed světa, vědomě a dobrovolně, aby se tím více mohli věnovat práci pro církev. Rodiny se zavazují čistotou manželského života. Dobrovolný slib chudoby zavazuje členy, aby svůj majetek užívali pro dobro církve a potřebných. Ze svých příjmů odvádějí do pokladny Společenství 5%.
- 8) Pokud to bude jen trochu možné, doporučuje se, aby dva nebo tři členové bydleli v určité blízkosti, aby se tak mohli i častěji scházet.
- 9) K prohlubování duchovního života je třeba usilovat o stálé duchovní spojení se spirituálem Společenství. Doporučuje se pravidelně rozjímat, pěstovat duchovní četbu, čerpat sílu z časté účasti na mši svaté a svátostech.

- 10) Členové mají udržovat kontakt a vzájemné sdílení s ostatními členy v duchu upřímné jednoty a činně se zapojovat do života vlastní farnosti.

Vliv konstituce *Provida mater Ecclesia* na koncepci stanov

V návaznosti na *Stanovy Společenství* se nám zdá vhodné připomenout alespoň několik myšlenek z apoštolské konstituce *Provida mater Ecclesia* /dále jen PME/, které viditelně rezonují v nástinu *Stanov Společenství*. První a druhý bod stanov bychom mohli nazvat preambulí a charakteristikou struktury Společenství. V PME o významu sekulárních institutů čteme obdobné myšlenky: „...*mohou účinně pomáhat Církvi a duším: k tomu, aby se mohl vážně vésti vždy a všude dokonalý život; aby se dokonalému životu mohli lidé věnovat i v těch četných případech, kde kanonický řeholní život nebyl možný nebo vhodný; k usilovnému křesťanskému obnovování rodin, zaměstnání (podniků, práce) a vůbec občanské společnosti vnitřním a denním stykem s životem, zasvěceným dokonale a jedině svatosti; tyto instituty dále mohou snadno pomáhat v nejrůznějším apoštolátu a ve službách křesťanské lásky na místech, v dobách a okolnostech, jež jsou kněžím buď vůbec uzavřeny (např. státní autoritou), nebo jen těžko přístupny.*“⁴¹

Třetí bod stanov je osobním krokem, ale jeho každoroční obnovování rezonuje s článkem 3, §3, zmíněné konstituce: „*Pouto, kterým mají být k sobě vázáni navzájem světský institut a jeho členové v užším smyslu, má býti: 1) Trvalé, podle směrnic ve Stanovách, a to buď navždy, nebo na určitý čas, po jehož uplynutí se obnovuje (c. 488, 1).*“⁴² Čtvrtý bod stanov potvrzuje sepětí Společenství s tradicí církve a lze v něm vidět jak hluboký osobní vztah zakladatelů k Matce Boží⁴³, tak odezvu svatořečení Ludvíka Marii Grigniona z Montfortu, právě Piem XII., 27. června 1947. Neuwirth, jako velký mariánský ctitel, nějakou dobu zvažoval vstup do kongregace bl. Ludvíka z Montfortu, ale ještě před cestou do Francie píše arcibiskupu Matochovi, že jeho jistota ohledně vstupu do této kongregace se rozplynula.⁴⁴

Pátý ani šestý článek *Stanov* nejsou přímou odezvou nějakého konkrétního článku konstituce, ale obzvláště v pátém bodě je patrný vliv předchozích Neuwirthových

⁴¹ Pius XII. *Constitutio Apostolica Provida Mater Ecclesia*. In *Acta Apostolicae Sedis*. Roč. XXXIX. č. 4-5. s. 114-124. Přel. Veselý, Jiří Maria. Praha: Dominikáni, nedatováno, s. 17-18.

⁴² Tamtéž, s. 24-25.

⁴³ Jak Vladimír Neuwirth, tak Jiří Havlíček vzpomínají s velikou úctou na mariánské poutní místo Hrabyně. Také Antonín Hýža vzpomíná na V. Neuwirtha jako na zvláštního ctitele Matky Boží. Srov. Hýža, Antonín. *Mé vzpomínky na Vladimíra Neuwirtha*. In VE, 2008, s. 602-603.

⁴⁴ Srov. ABS, fond Vyšetřovací spisy, V-1558/15 Ostrava, digitalizováno, sken č. 1231. Dopis je datován 16. července 1947.

zkušeností, zejména souznění s Metodějem Habáněm. Právě tento bod *Stanov* je jakousi červenou nití, patrnou v celém Neuwirthově odkazu: neustálá snaha po obnově křesťanského života prostřednictvím kultury. V tomto bodě se viditelně projevuje mimořádný cit Vladimíra Neuwirtha pro znamení doby, potvrzený i v dalších aktivitách, včetně exilových.

O osmnáct let později, 7. prosince 1965 církev zveřejňuje Pastorální konstituci o církvi v dnešním světě – *Gaudium et Spes* - jejíž druhá kapitola je celá věnovaná podpoře a rozvoji kultury. Koncilní otcové tak potvrdili, že posvěcení kultury přímo souvisí s obnovou a posvěcením křesťanského života. Dotkli se tedy obou oblastí, které byly v centru Neuwirthových aktivit: „*Slovem kultura se označuje v širším smyslu všechno, čím člověk zušlechťuje a rozvíjí své mnohostranné duševní i tělesné vlohy; snaží se poznáním a prací podřídit zemi své nadvládě; zlidšťuje společenský život jak v rodině, tak v politickém soužití tím, že uskutečňuje pokrok mravů a institucí; konečně vyjadřuje, sdílí a zachovává ve svých dílech postupem času své velké duchovní zážitky a touhy, aby tak sloužily mnohým, ba celému lidstvu k prospěchu.*“⁴⁵ Šestý bod *Stanov* je nezbytnou organizační záležitostí. Společenství si zvolí své představené, kteří budou členům dopomáhat ke svatosti i skrze sliby křesťanské dokonalosti. To je rozvinuto v dalším bodě *Stanov*.

Sedmý bod *Stanov* odkazuje na třetí článek PME, kde v paragrafu 2 čteme, že každý, kdo chce dosáhnout křesťanské dokonalosti, by k ní měl směřovat ještě i třemi zvláštními způsoby: příslibem celibátu a naprosté čistoty učiněným před Bohem, slibem nebo příslibem poslušnosti, která se vztahuje na vedení představených podle směrnic *Stanov*, a konečně slibem nebo příslibem chudoby.⁴⁶ Zmiňovaný třetí článek konstituce se obtiskl do myšlení zakladatele také čtvrtým paragrafem, kde čteme: „*Světské instituty podle právních norem neukládají svým členům společný život čili přebývání pod jednou střechou (čl. II. § 1). Avšak podle nutnosti nebo užitečnosti je třeba míti jeden společný dům nebo více, ve kterých by mohli bydlet neb kam by se mohli shromažďovat členové po dobu výchovy, na duchovní cvičení apod.*“⁴⁷

Tento paragraf ovlivnil osmý a částečně i devátý článek *Stanov*, ale v průběhu času vyvolal i potřebu založení střediska Společenství v druhé polovině padesátých let. K formaci členů skrze duchovní četbu, která je doporučovaná v devátém článku,

⁴⁵ Sborník *Sacrosanctum Oecumenicum Concilium Vaticanum II: Constitutiones, Decreta, Declarationes*, Romae 1966. Česky: Kolektiv autorů. *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995, s. 229.

⁴⁶ Srov. Pius XII. Op. cit., s. 24.

⁴⁷ Tamtéž, s. 25.

dopomáhal také tzv. „*Základní sešit*“ a další vhodná literatura.⁴⁸ Desátý bod *Stanov* pak aktivizuje členy jak mezi sebou navzájem, tak na místech, kde právě působí, a je praktickou aplikací PME i *Stanov Společenství*.

Neuwirth vnímal potřebu ukotvení Společenství v církvi. Stejně jako se členové Společenství měli dobrovolně zavázat slibem poslušnosti vůči představeným, tak i Společenství jako celek mělo být poslušné vůči místní církevní autoritě, zcela v duchu PME: „...*tato sdružení se chválí a schvaluje pod tou podstatnou podmínkou, že jsou úplně a dokonale známá vlastním biskupům a ve všem úplně podřízena jejich pravomoci.*“⁴⁹ Už v prvních měsících po založení Společenství kontaktoval Vladimír Neuwirth kardinála Berana a později i olomouckého arcibiskupa Matochu, s cílem oficiálního uznání stanov Společenství. K tomu ale nedošlo, protože v roce 1948 už biskupové řešili závažnější otázky existenčního charakteru a komunistický režim je brzy poté zbavil svobody. V dalších letech se ještě bude Vladimír Neuwirth pokoušet o církevní uznání Společenství ze strany Říma.

V roce 1948 byli členové Společenství nuceni změnit svoje studium. Z původně laických studentů se museli buď stát bohoslovci, nebo studium ukončit. Na tomto místě je důležité znovu připomenout některá fakta: v červenci 1947 píše Neuwirth arcibiskupu Matochovi dopis, ve kterém píše: „*Chci být knězem, o tom nemám pochybností.*“⁵⁰ Měsíc poté odjíždí s přáteli do Francie na sjezd JEC. Po návratu, v září 1947, začíná studovat laickou teologii a podle svědectví Jiřího Havlíčka už s vysvěcením na kněze nepočítal: „*Vladimír navrhl, že budeme studovat teologii jako laici. Že nepůjdeme do semináře. Jako laici. A vyřídil to. A tam jsme byli cosi tak zvláštního, že bohoslovci, kteří chodili v klerikách, zatímco my v civilu, tak oni se báli, že jsme estébáci. [...] No ale pak je Vladimír přesvědčil, že se nemají čeho bát.*“⁵¹ Cesta do Francie byla tedy opravdovým katalyzátorem původních idejí. Kromě založení Společenství dozrává i Neuwirthovo povolání k celibátu bez vysvěcení. Podle Neuwirthovy neteře Vladimíry by s kněžstvím ztratil možnost hodně psát a cestovat. Proto po poradě se svým zpovědníkem zvolil cestu angažovaného svobodného laika.⁵²

⁴⁸ Seznam těchto tiskovin přikládáme v příloze jako cenný studijní materiál.

⁴⁹ Srov. Pius XII. Op. cit., s. 19.

⁵⁰ ABS, fond Vyšetřovací spisy, V-1558/15 Ostrava, digitalizováno, sken č. 1231. Dopis je datován 16. července 1947.

⁵¹ Rozhovor s panem Jiřím Havlíčkem, audiozáznam ze dne 1. 2. 2014. Zaznamenáno na elektronické médium, v osobní dokumentaci autora práce.

⁵² Srov. rozhovor s paní Vladimírou Havlátovou, audiozáznam ze dne 15. 9. 2014. Zaznamenáno na elektronické médium, v osobní dokumentaci autora práce.

Nicméně po únoru 1948 raději zvolil pokračování studia jako bohoslovec, než aby musel ukončit studia úplně. V roce 1950 je ale kněžský seminář v Olomouci režimem definitivně uzavřen a zrušen.⁵³ Vnější okolnosti v podstatě potvrdily Neuwirthovo směřování. Společenství i jeho zakladateli začíná nová etapa.

1.3 Tajemství otřásání

Po uzavření teologické fakulty byli mnozí členové Společenství odvedeni do PTP, ale Vladimír Neuwirth byl kvůli zdravotnímu stavu ponechán v civilu. Ve svém životopise (psaném v sedmdesátých letech v německém exilu) uvádí od roku 1952 práci na poloviční úvazek jako údržbář v Západočeském rudném průmyslu v Ejpovicích u Plzně, ale přitom ještě studuje na filozofické fakultě. Od roku 1954 do r. 1957 pracuje jako skladový účetní v Ostravě a další dva roky pracuje na údolní přehradě na Těrlicku u Ostravy. Jsou to léta v ústraní, ale zároveň léta zrání. Hodně času věnuje Společenství, studiu a zároveň promýšlení zásadních otázek, které se před ním vynořují. „*Vladimír píše a rozmnožuje úvahy pro duchovní formaci všech členů, překládá především spisy francouzských autorů Bossueta a Lagrange; členové opisují vybrané encykliky. Každý člen dostává určitý úkol. Vzniká tak širší studijní materiál. Každý člen má samostatně prostudovat „Duchovní život“ od Meynarda a také duchovní život systematicky vést. Podporou přitom je pravidelné setkávání v menších skupinách. Udržuje se kontakt s bývalými profesory a spirituály, to vše za podmínek ilegální činnosti vzhledem ke komunistickému režimu, stále tvrdšímu. V situaci plné nejistoty – zvláště po maďarských událostech v r. 1956 – šlo o to, uchovat si jasný duchovní profil, u bohoslovců: uchovat si povolání ke kněžství.*“⁵⁴

V letech 1955–1960 píše tři pozoruhodné studie: *Zjevení Boha živého, Základy rozjímání a výkladu Písma a Tajemství otřásání*.⁵⁵ Ve *Zjevení Boha živého* zdůrazňuje potřebu samoty a vnitřního mlčení jako předpokladů k poznávání Boží vůle. V úvaze *Základy rozjímání a výkladu Písma* apeluje na správné chápání Písma skrze tradici Otců

⁵³ 3. června 1950 byla CMTF vyjmuta ze svazku Univerzity Palackého a 26. července téhož roku došlo k jejímu úplnému zrušení. Viz Cyrilometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého. *Wikipedie, otevřená encyklopedie*. [online] 23. 2. 2015 [cit. 28. 2. 2015]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Cyrilometod%C4%9Bjsk%C3%A1_1_teologick%C3%A1_fakulta_Univerzity_Palack%C3%A9>.

⁵⁴ VN, 2007 s. 24.

⁵⁵ Srov. Skalický, Karel. Evangelizátor české literární kultury. In AD, 1998, s. 285-287.

a vztahení Slova k aktuální situaci. *Tajemství otřásání* pak interpretuje jako nezbytnost pro hlubší pochopení Božího zjevení, lidských dějin i údělu jednotlivce, jehož protipólem je vejít v odpočinutí.⁵⁶ Neuwirth zde věcně hodnotí běsnění času pronikavě prorockým zrakem, který nenese ani náznak sebelítosti: „*Jsmo na tom hůře my, kteří žijeme v době, kdy svět se třese v nejspodnějších základech? Vzhledem k přirozenosti jsme na tom hůře. Na naše ramena bylo toho naloženo více a více, jsme drceni. Vzhledem k poznání pravdy jsme na tom lépe. Není nám dovoleno usnout v iluzi.*“⁵⁷ Zároveň ale přináší i útěchu, o to vzácnější vzhledem k době, ve které studie vzniká: „*Když jedna strana neplní smlouvu, vchází s druhou stranou v soud. Dnešní svět vešel v soud s Bohem živým. (A je vlastně stále v soudu s Bohem.) Proto jím Bůh otřásá. Každý soud na tomto světě je však spíše dílem Boží lásky než spravedlnosti.*“⁵⁸ V roce 1959 píše Neuwirth disertační práci *Ze života darmošlapa Josefa von Eichendorffa – psychologická a estetická analýza*, ve které zúročuje topos i génia loci svého rodiště. Ve stejném roce zároveň nastupuje jako dělník do pobočky Československých státních lesů v Hradci nad Moravicí. Tou dobou v Neuwirthovi patrně dozrává potřeba žít ve Společenství jako v církevní organizaci, navíc schválené Římskou kurií. Především se začala realizovat idea duchovního centra Společenství.⁵⁹

Duchovní centrum v Hradci nad Moravicí

Podle vzpomínek P. Antonína Hýži zakoupil v druhé polovině padesátých let Vladimír Neuwirth pozemek v Hradci nad Moravicí, který byl později vyměněn za louku pod zámkem, protože na původním místě by památkáři nepovolili stavbu.⁶⁰ „*Každý z nás měl na stavbě odpracovat svou dovolenou, abychom do základů této stavby vložili svůj pot a svou námahu. O stavbě se začalo mezi lidmi mluvit a byla jen otázka času, kdy se to dozví tajná bezpečnost.*“⁶¹ Jiří Havlíček nebyl myšlenkou společného domu nijak nadšený. Vyslovil obavu ze zvýšeného rizika sledování tajnou bezpečností, ale když viděl, že zakladatele Společenství od realizace stavby neodradí, nevyvolával rozepru, ale zároveň se neúčastnil brigád v Hradci.⁶² Každý z členů se

⁵⁶ Srov. AD, 1998, s. 253nn. Srov. také Nový zákon. Bible. Op. cit., Žd. 4,10.

⁵⁷ AD, 1998, s. 261.

⁵⁸ Tamtéž, s. 262.

⁵⁹ Viz odkaz k 7. bodu Stanov Společenství - Pius XII. Op. cit., s. 25.

⁶⁰ Srov. Hýža, Antonín: *Mé vzpomínky na Vladimíra Neuwirtha*. In: VE, 2008, s. 605.

⁶¹ Tamtéž.

⁶² Srov. rozhovor s panem Jiřím Havlíčkem, audiozáznam ze dne 21. 9. 2014. Zaznamenáno na elektronické médium, v osobní dokumentaci autora práce.

s idejemi zakladatele vyrovnal jinak. Vlasta Kurková, Neuwirthova blízká spolupracovnice vzpomíná: „Přijala jsem Vladimírovy myšlenky za své – i jeho v té době nereálné výhledy do budoucna – činnost rozdělená do deseti ústavů, např. ústav papežských dokumentů, misijní, ústav zaměřený na severské země a jiné. Uvažovalo se také o vybudování studijního centra na Kalvárii v Hradci nad Moravicí. Náročnost Vladimírova mně však vyhovovala a jeho úvahy, shrnuté v „Základním sešitu,“ byly pro mne stále přínosem.“⁶³ Souběžně se stavbou chaty se Neuwirth také snaží informovat zahraničí jak o perzekuci naší církve, tak o činnosti Společenství. V roce 1959 posílá informaci o Společenství do JOC ve Francii. Na jaře 1960 se naskytla možnost informovat o činnosti Společenství vatikánské úřady přes německého kněze Eduarda Krokera, SVD, původem z Ludgeřovic, působícího na japonské univerzitě Nasa v Nagoye, který byl toho času v Kylešovicích na návštěvě u příbuzných.⁶⁴ Neuwirth tedy sepsal pojednání o aktivitách Společenství, o církevních i politických poměrech u nás a v něm se dotazoval příslušných autorit na právní legitimitu generálních, resp. kapitulních vikářů⁶⁵ a na jejich názor na komunisty ovládaný bohoslovecký seminář v Litoměřicích.⁶⁶ Na hranicích byl ale P. Kroker důkladně prohledán a dopis byl zabaven. Nebyla v něm sice jména členů, ale i tak měla státní bezpečnost konkrétní důkaz o činnosti „ilegální skupiny“. V létě 1960 se Neuwirth ještě pokouší informovat o Společenství ústředí JOC v Paříži a ústředí Katolické akce ve Vídni. StB měla už dost důkazního materiálu a tedy i důvod zakročit.⁶⁷

Zatčení a rekreace

Státní bezpečnost začala vyslýchat stále více lidí z okruhu Společenství nebo jeho sympatizantů. Protože podezření z perzekuce v řadách členů sílilo, začal Vladimír Neuwirth ukrývat některé materiály, které by při případném zatčení nahrávaly obvinění. Svým známým také začal rozdávat důležité duchovní knihy, které by StB nejspíše zabavila a zničila. K zatčení došlo 11. 1. 1961 a v prvním procesu v červenci 1961 byla souzena třináctičlenná skupina, ve které byli kromě zakladatele Vladimíra Neuwirtha také P. Josef Veselý, Libuše Horáková, Vlasta Kurková, Karel Polášek, P. Ferdinand

⁶³ Veselý, Josef. *Vlasta Kurková, 1930-2010*. Opava: Retis Group, 2010, s. 7.

⁶⁴ Srov. Lainka, Josef. Prof. Dr.Jur. Dr.Phil. Eduard J. M. Kroker. *Ludgeřovice.cz*. [online] Nedatováno. [cit. 23. 11. 2014]. Dostupné z <<http://www.ludgerovice.cz/historie/kroker.asp>>.

⁶⁵ Srov. Balík S., Hanuš J. *Katolická církev v Československu 1945-1989*. Brno: CDK, 2007, s. 42.

⁶⁶ Viz. ABS, II. Správa, svazková agenda, a. č. 955853MV, s. 59-60.

⁶⁷ Srov. tamtéž.

Bílek, ThDr. Emil Pluhař, Alžběta Jarošová, Františka Chlápková, Jiřina Zeidlerová, ThDr. Jiří Batušek, Zdeněk Bílek a kapucín P. Jan. J. Vícha. Druhá, šestičlenná skupina P. Radima Hložánky, ve které byl jazykovědec Antonín Satke,⁶⁸ P. František Bršlica, Světlá Koutná, P. Jan Novák a MUDr. Alexius Pešat,⁶⁹ byla souzena v září. Celkem bylo vyslýcháno více než sto lidí, zatčeno a odsouzeno dvacet tři členů Společenství a úhrnná výše trestu byla 156 let.

Neuwirth byl odsouzen na 14 let nejtěžšího žaláře v třetí nápravně-výchovné skupině. Zatímco mnozí odsouzení členové dostali amnestii v roce 1962, on byl propuštěn až v roce 1968.⁷⁰ Postupně byl vězněn v Ostravě, v Praze-Pankráci, v Plzni na Borech a největší část vazby strávil v bývalé kartouze ve Valdicích. Tomuto období říká rekreace, nikoli však ve smyslu odpočinku, osvěžení, ale ve smyslu přetvoření, znovutvoření⁷¹ - k obrazu vládnoucí moci. K této proměně měla přispět práce, samoty a vězeňská převýchova. Postupně tak pracoval jako vězeň pro KOH-I-NOOR, Borské sklo i Výzkumný ústav ministerstva vnitra, kde byli někteří vězni zapojeni do výroby odposlouchávacích přístrojů. Pracoval dva měsíce pro Ingstav, stavěl dílny, sklady a nájezdové rampy.

Vnitřní samota, prožívaná v těchto letech byla jakousi přípravou na mnohem delší vnitřní samotu, prožívanou brzy po propuštění na svobodu ve vynuceném exilu: do deníku si později – už v zahraničí, 2. dubna 1970 - napíše: „*Naprostá samota, v níž žiji, samota, v níž se nemohu o nikoho opřít, samota daná apelem Božím, který se snažím následovat, samota daná pohledem na stav a potřeby tohoto času, vyztužuje mé nitro. Léta „rekreace“ byla přípravou pro život na hoře samoty. Úzkost přispěla k utužení vůle, abych si zvykl na nepřítomnost jakékoliv lidské útěchy a pomoci.*“⁷²

Ve vězení byl ovšem také sledován. Po předchozích sledováních založil Útvar sboru nápravné výchovy ve Valdicích u Jičina 15. února 1967 pozorovací svazek č. 8036 na odsouzeného Neuwirtha, pod heslem *Bohoslovec*. Odsouzený Neuwirth je v něm označen za osobu se záporným postojem k tehdejšímu zřízení, fanaticky nábožensky založenou.⁷³ Ve svazku jsou střídavě citováni spoluvězni–„informátoři“ pod krycími jmény Lojza, Peca, Hajský, Vlasta, Jana, Veselka, Číla a další. Informátoři

⁶⁸ Srov. Veselý Josef, Satke Josef. *PhDr. Antonín Satke, CSc. 12.11. 1920 – 30.11.2008*. Opava: Grafis 200, 2009.

⁶⁹ Srov. Vlček, Vojtěch. *Kříž jsem hlásal, kříž jsem snášel*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2006, s. 118.

⁷⁰ Srov. VN, 2007, s. 18.

⁷¹ Srov. Klimeš, Lubomír. *Slovník cizích slov*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství n. p., 1987, s. 600.

⁷² AD, 1998, s. 155.

⁷³ Viz. ABS, II. Správa, svazková agenda, a. č. 955853MV, s. 39-40.

měli za úkol zjistit Neuwirthovy názory na mezinárodní i vnitřní situaci, sledovat, s kým se stýká, prověřovat odkud a jaké informace Neuwirth získává a jak je následně šíří mezi dalšími odsouzenými.

Příležitostí k setkání s nejrůznějšími osobnostmi bylo ve vězení dost: „V. Neuwirth uvádí jmenovitě další osoby, s nimiž se ve vězení setkal nebo setkával: kněze a doktora teologie Jana Boukala, architekta a lidoveckého politika Jaroslava Cuhru, biskupa Felixe M. Davidka⁷⁴, kněze, básníka a překladatele Jana Dokulila, biskupa Ladislava Hlada, kněze a mnicha Jana Evangelistu Urbana, biskupy Jána Vojtaššáka a Stanislava Zelu, či čelného politika prvního samostatného Slovenska, Alexandera Macha. Dále uvádí, aniž je zřejmé, zda s nimi hovořil ještě dva nacistické generály, Ernsta Hitzegrada a Schmidta.“⁷⁵

Ani ve vězení nepřestal V. Neuwirth tvořit: „Ve vězení jsem napsal a přeložil řadu prací, má práce poslední měla titul „Vývoj Čech od baroka k dnešku“.“⁷⁶ Bohužel se většinu úvah nepodařilo zachovat: „Ostatní práce a překlady jsem před propuštěním hodil do záchodu“⁷⁷. Podle Karla Skalického napsal V. Neuwirth ve vězení okolo deseti vlastních prací a překládal např. *Monadologie* G. V. Leibnize.⁷⁸ Zachovaný esej, publikovaný pod názvem *Víra a základy křesťanské kultury* s podtitulem *K duchovnímu vývoji Čech od baroka k dnešku*, je skvělým zúročením všeho, co Neuwirtha inspirovalo (tradice církve, J. Eichendorff, Vašicovo dílo, Leibniz, ale i Holan), co promýšlel (postoje T. G. Masaryka, tvorba a osobnostní vývoj E. Rádla, F. X. Šaldy a nové básnické generace třicátých let 20. století) a co žil celou svou bytostí (víra projevující se v kultuře, kultura žité víry pramenící z kontemplanace). Zdůrazňuje v něm potřebu zakotvení v Kristu, která baroku nechyběla a komparací s osvícenstvím přesvědčivě ukazuje, že duchovní i kulturní odkaz jednotlivých epoch vývoje společnosti je odrazem inspiračního zdroje, ze kterého vychází.⁷⁹

Léta „rekreace“ byly skutečným přetvořením Neuwirthovy osobnosti, ale ne do podoby, kterou by si tehdejší mocní přáli. Po letech glosuje svůj úděl jako do jisté míry podobný údělu Vladimíra Holana, prostřednictvím jeho veršů: „Všechny žaláře světa

⁷⁴ Srov. Fiala P., Hanuš J. *Skrytá církev, Felix M. Daviděk a společenství Koinótés*. Brno: CDK, 1999, s. 53.

⁷⁵ VE, 2008, s. 469.

⁷⁶ Tamtéž, s. 468.

⁷⁷ Tamtéž, s. 468.

⁷⁸ Srov. Skalický, Karel. Evangelizátor české literární kultury. In AD, 1998, s. 289.

⁷⁹ Srov. Neuwirth, Vladimír. *Víra a základy křesťanské kultury (K duchovnímu vývoji Čech od baroka k dnešku)*. Studie, č. 22. Řím: Křesťanská akademie v Římě, 1970, s. 173.

*jsou postaveny z kamenů, které dopadaly na Ježíše*⁸⁰ a přidává vzpomínku: „...sedím v kobce se zamřížovaným oknem obráceným k Zebínu, a v dáli byly Trosky. A Ježíš mlčí. Čekám, kam mne pošle.“⁸¹ Události Pražského jara rozpohybovaly stojaté vody bezpráví, a tak byl 2. 4. 1968 Vladimír Neuwirth alespoň podmíněně propuštěn z výkonu trestu.

⁸⁰ Holan, Vladimír. *Bolest*. Praha: Čs. spisovatel, 1966, 2.vyd., s. 32.

⁸¹ VE, 2008, s. 346.

2 Vcházení do Evropy

2.1 Nevěděl jsem, že tu zůstanu

Uvolnění politické situace na jaře 1968 přineslo nečekané možnosti. Nenapravitelný nepřítel socialistického zřízení Vladimír Neuwith tak mohl dostat vízum do Rakouska, aby se zúčastnil srpnových Vysokoškolských týdnů v Salzburgu a Kremsmünsteru. Mezitím ale do země vtrhla vojska Varšavské smlouvy a definitivně tím ukončila naděje na svobodnější uspořádání poměrů u nás. Neuwithovi je jasné, že režim, který se prosazuje ozbrojenou agresí, bude k lidem jeho ražení nesmlouvavý a tak se nelze divit, že se z Rakouska už nevrací. O patnáct let později, 31. 7. 1983 si zapisuje do deníku: „*Dnes malé životní jubileum: patnáct let na Západě. Když jsem odjížděl z domova, nevěděl jsem, že tu zůstanu a jak se můj život změní.*“⁸² Po skončení akademických týdnů tedy odjíždí do Vídně a stává se externím spolupracovníkem Ústavu slovanské filologie, kde tehdy působil také někdejší Vašicův žák profesor František Václav Mareš.⁸³

2.2 Belgie – druhá vlast

Začátkem roku 1969 pak nastupuje na volné místo v belgické Lovani v Ústavu pro studium střední Evropy (Institut de recherches de l'Europe centrale) při tamější katolické univerzitě. Zde publikuje francouzsky esej *Zrcadlo české poválečné literatury*⁸⁴ a začíná budovat knihovnu, která se stala základem pro jeho pozdější aktivitu nazvanou Bibliotheca Cyrillo-Methodiana. V Lovani zároveň pracuje – na

⁸² VE, 2008, s. 114.

⁸³ Srov. Hanuš, Jiří. *Malý slovník osobností českého katolicismu 20. století s antologií textů*. Brno, 2005, s. 93.

⁸⁴ Le miroir de la littérature tchèque d'après-guerre. Podepsáno A. Šlevic. Citováno z: Krumphanzl, Robert. Bibliografie Vladimíra Neuwirtha. *Institut pro studium literatury*. [online] 19. 5. 2014. [cit. 29. 3. 2015]. Dostupné z: <www.ipsl.cz>.

doporučení biskupa Trochty – na založení české koleje.⁸⁵ 10. října píše Karlu Skalickému do Říma a nabízí mu spolupráci: „*Je zde třeba kněze vzdělaného, horlivého a podnikavého [...] A konečně je třeba kněze, který má smysl pro spolupráci. Mysleli jsme na Vás...*“⁸⁶ Příliv českých emigrantů ale ustal, protože hranice se brzy opět neprodyšně uzavřely a plány na otevření české studentské koleje tím vzaly za své. Nicméně tímto dopisem začíná osobní přátelství dvou velkých postav našeho exilu, přetavené v oboustrannou spolupráci, např. při Akademických týdnech nebo při vydávání římských *Studií*. Profesor Skalický vzpomíná: „*Bylo to 31. 3. 1970, kdy mi napsal dlouhý dopis obsahující, jak se vyjádřil, „několik poznámek k české katolické činnosti venku“.* Bylo mi okamžitě jasné, že do našeho poklidného exilového rybníčku vtrhla štika, která je s to vyburcovat naši činnost z navyklé zaběhnutosti. Uveřejnil jsem proto obecnou část tohoto dopisu ve *Studiích* (22/1970, s. 226-229) pod názvem: „*O zmeškávání autobusu, Křesťanské akademii a jiných věcech k zamyšlení*“.“⁸⁷

Podle vzpomínek Karla Skalického byl Neuwirth autorem, o kterém se při redakci *Studií* nediskutovalo, jeho jméno zaručovalo kvalitní příspěvek.⁸⁸ Postupně tak přispěl do periodika články o významných osobnostech české kultury a církve, jako byl V. Holan, Dr. Habáň, P. Šuránek, P. Křížkovský, kardinál Tomášek a další. Studie také publikovaly jeho esej *Víra a základy křesťanské kultury v Čechách*, přednášku *Frankfurt a Německo – Praha a Čechy* a také absurdní rozsudek nad jeho blízkým spolupracovníkem ze Společenství, P. Radimem Hložánkou,⁸⁹ za rozmnožování náboženské literatury.⁹⁰

V Belgii se také seznamuje s jezuitou Jeanem Delcuvem, který se mu stal duchovním rádcem a významně jej ovlivnil.⁹¹ V něm získává tolik potřebné ukotvení pro své aktivity a především pro nelehký úděl exulanta, který během krátké doby vyměnil samotu vězeňské cely za osamocenost v cizím prostředí. Nakonec v roce 1975

⁸⁵ Srov. VE, 2008, s. 459-460.

⁸⁶ Srov. Skalický, Karel. Evangelizátor české literární kultury. In AD, 1998, s. 273.

⁸⁷ Tamtéž, s. 292.

⁸⁸ Srov. rozhovor s prof. Karlem Skalickým, audiozáznam ze dne 2. 10. 2014. Zaznamenáno na elektronické médium, v osobní dokumentaci autora práce.

⁸⁹ Srov. Vlček, Vojtěch, *Kříž jsem hlásal, kříž jsem snášel*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2006, s. 112-130.

⁹⁰ „...ve funkci kněze rozmnožoval náboženskou literaturu, což je zneužití jeho funkce a porušení slibu republiky [...]. Trest byl stanoven při horní hranici na 20 měsíců vazby v I. nápravní skupině a 5 let zákazu výkonu kněžské služby.“ Srov. VONS sděluje. Studie, č. 81. Řím: Křesťanská akademie v Římě, 1982, s. 279.

⁹¹ Srov. VE, 2008, s. 460.

získává belgické státní občanství. „Vzpomínám a modlím se za Belgii, jež se mi stala druhou vlastí“ zapisuje do svého deníku 2. 10. 1993.⁹²

Apokalyptický deník

Belgický pobyt je výjimečný i tím, že právě zde si začíná Neuwirth zapisovat postřehy, týkající se kultury, víry i osobní situace, které později vydává pod názvem *Apokalyptický deník*. Bez velkých gest v něm nechává nahlédnout čtenáře do svého nitra. „Je zákon v životě duchovním, že udělení velké milosti předchází velké utrpení či velká úzkost.“⁹³ Glosuje literáty: „Žítí teď, právě v této chvíli, to je jeden z nejhlubších rysů básnické tvorby Demlovy.“⁹⁴ Neúprosně komentuje realitu společnosti: „Protože tajemství bylo vysunuto ze středu našeho zájmu, schází našemu životu úžas.“⁹⁵ A také předává moudrost meditovanou i prožitou: „Aby duše milovala Ženicha Velepísně, musí být připravena otřesením Apokalypsy.“⁹⁶

Apokalyptický deník je dílo mimořádné stejnou měrou, jakou je mimořádný životní úděl autora, dynamický, dramatický, bojující o naději uprostřed bouří času. A také plný nečekaných zápletek. Jednou z nich je i rozpad nejstarší katolické univerzity na světě, která jej zaměstnává, na holandskou a francouzskou část, čímž Vladimíru Neuwirthovi začíná další životní etapa. Od 1. 1. 1971 nastupuje jako kulturní a sociální pracovník při české katolické obci ve Frankfurtu nad Mohanem.

2.3 Frankfurt nad Mohanem

Prvořadým úkolem na novém místě byla pomoc uprchlíkům z ČSSR a ostatních zemí za železnou oponou. Podle vzpomínek Vladimíra Krčméryho šlo mnohdy o fyzicky vyčerpávající práci, kdy bylo potřeba sehnat bydlení, finanční prostředky i zaměstnání.⁹⁷ Kromě sociální práce byl také mnoho let místopředsedou společnosti „Deutsch-Tschechischer Freundeskreis“, která pořádala kulturní programy a setkání a také členem kuratoria německé instituce „Institutum Bohemicum“, zabývající se

⁹² Tamtéž, s. 423.

⁹³ AD, 1998, s. 131.

⁹⁴ Tamtéž, s. 67.

⁹⁵ Tamtéž, s. 93.

⁹⁶ Tamtéž, s. 17.

⁹⁷ Srov. Krčméry, Vladimír. Vybrali jsme z vašich dopisů. *Dialog Evropa XXI*, č. 4. Brno: MSKA, 1994, s. 41.

německou a českou kulturou v českých zemích.⁹⁸ Při jeho povaze, člověka neúnavně pracujícího pro osvětu kulturní i duchovní, to znamenalo organizování přednášek, zájezdů, poutí, množství literárních i překladatelských aktivit. Důležitým aspektem jeho práce bylo také udržování kontaktů: „*Řídil jsem se jednou zásadou, kterou bych vám chtěl jako Čechům zdůraznit, poněvadž Češi nemají pro toto smysl: je nutno pěstovat společenské kontakty a je třeba osvěžovat paměť.*“⁹⁹ Tyto společenské kontakty dokázal využít jak v osvětové činnosti při organizování Akademických týdnů v Hünfeldu u Fuldy,¹⁰⁰ tak při pomoci potřebným. Neuwirth se osobně zasadil o to, aby nebyli do Československa vydáni únosci letadel, protože bylo zřejmé, že nejsou teroristé a pouze chtějí žít ve svobodné společnosti. Navíc by je v jejich domovině mohl čekat i trest smrti. V jedné své přednášce říká: „*Čtyřikrát jsme řešili problém únosu letadel. Víte, že Frankfurt má to největší letiště.*“¹⁰¹ No, tak první únos byl z letiště v Ruzyni. Byl to on a ona.¹⁰² *Přiletěli – musím poznamenat, že se nic nestalo – ve všech čtyřech případech se nic nestalo. A mně šlo o to, aby nebyli vydáni československým úřadům a případně ještě odsouzeni k smrti. Tak jsem zatelefonoval doktoru Kronenbergovi.*¹⁰³ *Musím říct, že neměl do toho chuti a odmítl to. Ovšem pak si to rozmyslil a asi za tři dny, dneska už nevím, jestli mi telefonoval nebo mi poslal dopis, prostě se do toho ten Ústřední výbor německých katolíků obul. A tak jsme dosáhli toho, že ti únosci letadel nebyli vraceni československým úřadům.*“¹⁰⁴

Kromě již zmiňovaných Akademických týdnů kontaktoval Neuwirth v roce 1971 opata Anastáze Opaska, který od prosince 1968 pobýval v bavorském Rohru.¹⁰⁵ Společně pak založili 10. března 1972 kulturní sdružení Opus bonum.

⁹⁸ Srov. VE, 2008, s. 570.

⁹⁹ Neuwirth Vladimír. Česko-německé vztahy. *Akademické týdny*. [audio-MP3] č. 3/31.

¹⁰⁰ Od r. 1971.

¹⁰¹ V době zahraničního pobytu Vladimíra Neuwirtha byly provedeny čtyři únosy letadel z ČSSR s přistáním ve Frankfurtu nad Mohanem. Srov. Keller, L., Koverdynský, B. *Únosy dopravních letadel v Československu 1945-1992*, Cheb: Svět křídel, 2012, s. 24 nn.

¹⁰² Únos 11. 10. 1977, pachatelé Vlastimil Ćoupalík a Růžena Vlčková. Srov. tamtéž, s. 153-159.

¹⁰³ Dr. Friedrich Kronenberg, západoněmecký politik a generální tajemník Des Zentralkomitees der deutschen Katholiken (Ústředního výboru německých katolíků). Srov.: Dr. Dr. h. c. Friedrich Kronenberg. *Kommission für Zeitgeschichte*. [online] 19. 3. 2015. [cit. 28. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.kfzg.de/Organisation/Tragerverein/Friedrich_Kronenberg/friedrich_kronenberg.html>.

¹⁰⁴ Neuwirth Vladimír. Česko-německé vztahy. *Akademické týdny*. [audio-MP3] č. 3/31.

¹⁰⁵ Srov. Koura Petr a kol. *Diktatura versus naděje. Pronásledování římskokatolické církve v Československu v letech 1948-1989*. Praha: ÚSTR, 2014, s. 51-52.

Opus bonum

Základní ideou kulturního sdružení Opus bonum byla vědomá návaznost na staroříšské Dobré dílo Josefa Florianana. Hlavní náplní tedy měla být osvětová práce zaměřená na posílení české kultury a křesťanství, jak v cizině, tak i doma. „*Pan Neuwirth měl představu intelektuálních akademických týdnů, což zpočátku vypadalo velmi nadějně,*“ vzpomíná jeden z členů, Vladimír Krtil.¹⁰⁶ Kromě pořádání již zmíněných akademických týdnů chtělo Opus bonum také organizovat setkání mládeže, založit bohemistickou knihovnu s archivem a začít s nakladatelskou činností.¹⁰⁷ Zakladatelé programově nechtěli konkurovat žádným českým exilovým organizacím, ale bylo to nemožné: Opus bonum konkurovalo České duchovní správě v Německu. Situaci popisuje Karel Skalický: „*Vzniklo z toho řevnivostí nadmíru. Vytvořily se jakoby dvě české církve v Německu. Jedni říkali, já jsem Fořtův a Heidlerův, čili osmačtyřicátníků, druzí, já jsem Opaskův a Neuwirthův, čili osmašedesátníků.*“¹⁰⁸ S menší dávkou taktu se o neshodách v Německu vyjádřil i jeden z aktérů, P. Karel Fořt. V knižním rozhovoru s Janem Paulasem říká na adresu Vladimíra Neuwirtha: „*Svémi velkými cíli „převálcoval“ otci Jechovi*¹⁰⁹ *farnost; zatímco lidé odjeli s dr. Neuwirthem na jeho Akademické týdny, otec Jech zůstal na bohoslužbách sám. Znechucen pak odešel do německé duchovní správy.*“¹¹⁰ P. Karel Fořt ve zmiňovaném rozhovoru osciluje v hodnocení Vladimíra Neuwirtha v poměrně širokém spektru. Neváhá ho označit za charismatického organizátora¹¹¹ a velkého horlivce,¹¹² ale zároveň ho vidí jako utopistu a snílka.¹¹³ Podařilo se mu ale vystihnout jeden z podstatných rysů Neuwirthových aktivit: „*Snažil se ve svobodném prostředí vytvořit nějakou radikální aktivitu jako adekvátní odpověď na těžkou situaci církve ve vlasti.*“¹¹⁴

Po několika letech činnosti dochází v Opus bonum k vnitřnímu pnutí. Mladším členům se nelíbil dominantní intelektuálně-katolický směr. S příchodem hraběte Richarda Belcrediho se sdružení otevírá i jiným tématům, do té doby nereflektovaným, a to včetně politických. Setkání jsou od roku 1978 přesunuta do Frankenu poblíž

¹⁰⁶ Elšíková, Monika. *Opat chuligán aneb Dobré dílo Anastáze Opaska*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2005, s. 164.

¹⁰⁷ Srov. VE, 2008, s. 462.

¹⁰⁸ Srov. Skalický, Karel. Evangelizátor české literární kultury. In AD, 1998, s. 294.

¹⁰⁹ P. Josef Jech – první farář české farnosti ve Frankfurtu nad Mohanem.

¹¹⁰ Fořt, K., Paulas, J. *Život voněl člověčinou*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2007, s. 210-211.

¹¹¹ Srov. tamtéž, s. 210.

¹¹² Srov. tamtéž, s. 214.

¹¹³ Srov. tamtéž, s. 215.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 214.

českých hranic a Opus bonum začíná spolupracovat s křesťanskou organizací sudetských Němců Ackermann-Gemeinde.¹¹⁵ Tou dobou už je ale jednatelem Opus Bonum dr. Belcredi, sídlo sdružení je přeloženo z Frankfurtu do Mnichova a pro náboženského člověka Vladimíra N. už není v novém, zpolitizovaném konceptu dost místa. V jeho poznámkách z 14. června 1978 čteme: „Člověkem náboženským je ten, jehož ústředním zájmem je živý Bůh.“¹¹⁶ Neúnavný zakladatel – jak Neuwirtha charakterizoval Karel Skalický – si jen o pár dní později zapisuje vzpomínku z dětství na rozzářenou kapli, která, přestože již nestojí, stále intenzivněji září v jeho nitru a toto záření provází vnitřní apel, výzva k novému dílu.¹¹⁷

Goethe a Čechy

V roce 1981 si Neuwirth poznamenává do svého deníku¹¹⁸, že se teprve před dvěma, třemi léty smířil s městem, kde bydlí.¹¹⁹ Frankfurt jako moderní západoevropská křižovatka obchodu a průmyslu jistě nebyl atraktivním a přívětivým místem pro humanisticky zaměřeného člověka, který tolik ctil dědictví otců. Vzdálení se Opus bonum ale umožnilo, že se Vladimír Neuwirth mohl ponořit do studia života a díla nejslavnějšího frankfurtského rodáka J. W. Goetha. Podle vzpomínek Neuwirthovy neteře Vladimíry mu toto téma pomohlo překlenout nelehké období, ve kterém se po odchodu z Opus bonum ocitnul.¹²⁰ Jak *Apokalyptický deník*, tak zejména *Vcházení do Evropy* obsahují postřehy a polemiky s Goetheovým dílem, životem i jeho odkazem oslovujícím i ve dvacátém století. Život J. W. Goetha připomněl Neuwirthovi z trochu jiného úhlu hloubku i provázanost česko-německých vztahů, kterou denně prožíval ve svém zaměstnání, v údělu exulanta, ale prožíval ji také jako člověk filozoficky, kulturně a umělecky orientovaný. Tak vznikly podklady pro výstavu a cyklus přednášek na téma Goethe a Čechy. Toto téma pak přednášel v mnoha evropských městech, mimo jiné ve švédském univerzitním městě Lund, v Římě, ve Vídni a v Londýně. V druhé polovině roku 1991 se výstava dostala i do Brna a do Olomouce.

¹¹⁵ Srov. Elšíková, Monika. *Opat chuligán aneb Dobré dílo Anastáze Opaska*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2005, s. 171.

¹¹⁶ VE, 2008, s. 34.

¹¹⁷ Srov. tamtéž, s. 35.

¹¹⁸ První část deníkových záznamů vyšla pod názvem *Apokalyptický deník* a zahrnovala poznámky z let 1969-1975. Druhá část byla vydána pod názvem *Vcházení do Evropy* a zahrnuje léta 1975-1989 a v dodatcích pak léta 1980-1997.

¹¹⁹ Srov. VE, 2008, s. 61.

¹²⁰ Srov. rozhovor s paní Vladimírou Havlátovou, audiozáznam ze dne 15. 9. 2014. Zaznamenáno na elektronické médium, v osobní dokumentaci autora práce.

V roce 1981 se Vladimír Neuwirth také mohl po třinácti letech konečně setkat i se svou sestrou Alenkou, které bylo umožněno navštěvovat bratra teprve po jejím odchodu do důchodu. Vzájemné ovlivňování české a německé kultury, které Neuwirtha zajímalo v Goetheově životě, se do jisté míry naplnilo i v jeho vlastním životě skrze setkání se sestrou v rodném Goetheově městě. Alenka i její manžel Lubomír se mu stali v dalších letech nepostradatelnými pomocníky.

2.4 Bibliotheca Cyrillo-Methodiana

V deníkových záznamech je v roce 1982 další významný údaj: „*Dnes založena Bibliotheca Cyrillo-Methodiana.*“¹²¹ Náplní nové knihovny mělo být vytvoření zázemí pro studium české kultury, pořádání konferencí o české literatuře a kultuře, besedy o autorech, pořádání dokumentárních výstav jako bylo třeba téma Goethe a Čechy, vydávání menších prací i překladů tiskem a rozvíjení kulturních kontaktů i s jinými národy.¹²²

Pomocníci a „spolupracovníci“

Vladimír Neuwirth se stal předsedou knihovny. Místopředsedou byl P. Alois Krchňák, v jehož vzpomínkách čteme: „*Byl jsem tenkrát farářem v Raunheimu – mezi Mohuči a Frankfurtem – ve farnosti sv. Ducha. Převzal jsem i druhou farnost sv. Bonifáce, kde se uvolnila moderní fara. Dosáhl jsem u biskupství v Mohuči, že nám dalo faru k dispozici pro CM knihovnu a platilo za ni nájemné. Tak se stala CM knihovna od roku 1983 důležitým kulturním centrem v západním Německu. Zde se konala hojně navštěvovaná setkání – padesát až sedmdesát účastníků – s přednáškami z různých oborů.*“¹²³

Významnou pomocí při provozu knihovny byl Neuwirthovi švagr Lubomír Kostelný. Poté, co jeho žena Alenka odešla do důchodu, mohli jezdit do Frankfurtu společně, někdy až na tři měsíce. Alenka vedla bratrovi domácnost a Lubomír pomáhal se vším, co bylo potřeba. Začátkem osmdesátých let začala éra osobních počítačů a tak

¹²¹ VE, 2008, s. 107.

¹²² Srov. tamtéž, s. 488.

¹²³ Krchňák Alois. Cyrilometodějská knihovna – dr. Vladimír Neuwirth. In VE, 2008, s. 609-610.

se Lubomír učil základy práce na PC. „Přítelem na telefonu“ a rádcem se mu stal tehdejší student Miloš Raban, pozdější farář v severočeských Hejnicích.¹²⁴

Neuwirthovi byl doporučen z římského Nepomucena ještě jeden nadějný student: PhDr. Jindřich Holeček. Nikdo však netušil, že byl v té době tajný spolupracovník StB s krycím jménem „Čerich“, později „Juvan“. V návrhu StB na jeho dlouhodobé vyslání do zahraničí z května 1982 se dnes můžeme dočíst: *„Bezprostředním cílem vyslání „Čericha“ je jeho začlenění do prostředí české kněžské emigrace, soustředěné v Římě, odhalovat kanály jejího spojení s oficiální a především tajnou katolickou církví v ČSSR, sledovat její nepřátelskou činnost vůči naší republice a zjišťovat rozsah a obsah spolupráce s dalšími centry kněžské a laické emigrace.“*¹²⁵ Neuwirthovi bylo sice divné, že jej stále někdo sleduje, ale na studenta z Itálie stín podezření nepadl. Doporučení doktorem Vránou mělo velkou váhu¹²⁶ a cílevědomý a inteligentní Čerich, jak jej popisuje StB ve svých svazcích, plnil úkoly svědomitě. Dokonale se tím naplnilo hodnocení Holečka z výše citovaného návrhu: *„Dosavadní výsledky prověřkových opatření prokazují, že „Čerich“ je spolehlivým, oddaným spolupracovníkem, majícím důvěru nepřítel.“*¹²⁷ O to větší pak bylo rozčarování mnohých po odhalení jeho tehdejší motivace, zveřejněném v roce 2007.¹²⁸

Oslavy 1100 let od smrti sv. Metoděje

Patrně nejvýznamnější veřejnou akcí, kterou BCM pořádala, byly oslavy 1100 let od smrti sv. Metoděje a to hned na dvou místech: V Mohuči a Frankfurtu nad Mohanem. Oslavy v Mohuči organizačně zajišťoval P. Krchňák, a přestože začali s přípravami teprve v květnu 1984, podařilo se zorganizovat v neděli 24. února 1985 slavnostní bohoslužbu v mohučském dómě, za účasti mnoha krajanů, ale také ostatních slovanských národů: Slováků, Chorvatů, Slovinců a Poláků. O slavnostní bohoslužbě referoval diecézní týdeník Glaube und Leben i další místní tisk.¹²⁹

¹²⁴ Srov. rozhovor s paní Alenkou Kostelnou, audiozáznam ze dne 21. 9. 2014. Zaznamenáno na elektronické médium, v osobní dokumentaci autora práce.

¹²⁵ ABS, I. správa, svazek Hlavní správy rozvědky reg. č. 47468, digitalizováno, sken č. 0099.

¹²⁶ Srov. rozhovor s paní Alenkou Kostelnou, audiozáznam ze dne 21. 9. 2014. Zaznamenáno na elektronické médium, v osobní dokumentaci autora práce.

¹²⁷ ABS, I. správa, svazek Hlavní správy rozvědky reg. č. 47468, digitalizováno, sken č. 0111.

¹²⁸ Srov. Novák, J. Černí a černější. *Česká televize. Videoarchiv*. [online] 2007. [cit. 2. 2. 2015]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10123149359-cerni-a-cernejsi/407235100021005>>.

¹²⁹ Srov. Krchňák, Alois. Oslavy 1100. Výročí smrti sv. Metoděje v Mohuči a Frankfurtu nad Mohanem roku 1985. In VE, 2008, s. 612-615.

Ve Frankfurtu nad Mohanem proběhly oslavy 2. března a Neuwirth využil mnohé ze svých kontaktů, aby oslava byla opravdu důstojná. Pro spolupráci získal Ackermann-Gemeinde a liturgie v byzantsko-slovanském obřadu se kromě biskupa Škarvady a P. Tomáše Špidlíka zúčastnil i apoštolský nuncius v Německu Josip Uhač. Po bohoslužbě následovala slavnostní akademie v Císařském sále na radnici pro 350 vybraných hostů, na které se podílelo město Frankfurt s neobyčejnou štedrostí. P. Krchňák k tomu později dodává: *„Žasl jsem, jak veliké sumy peněz bylo město Frankfurt ochotné vydat na oslavy slovanských věrozvěstů sv. Cyrila a Metoděje. Bylo to gesto přátelských vztahů k českému národu a ke všem Slovanům.“*¹³⁰

V roce 1985 se Neuwirth stěhuje z Frankfurtu do Raunheimu a zde pokračuje v osvětové činnosti pod hlavičkou Cyrilometodějské knihovny. Pro ilustraci je dobré uvést, že například Neuwirthova přednášková činnost je po odchodu do exilu odhadovaná na více než sto přednášek v různých zemích. V listopadu 1987 například uspořádal v Raunheimu symposium *Masaryk–Pekař–Šalda*, kde zúročil celoživotní zájem o tyto osobnosti a období, ve kterém působily.

1000 let křesťanství na Kyjevské Rusi

11. června 1988 pak Bibliotheca Cyrillo-Methodiana pořádá ve frankfurtském dómu bohoslužebnou oslavu k výročí 1000 let křesťanství na Kyjevské Rusi.¹³¹ „*Jedna z nejúspěšnějších akcí. Rád bych zvěděl, co si o ní myslí Bůh,*“¹³² zapisuje si Vladimír Neuwirth do svého deníku den poté. Podobně jako při cyrilometodějských oslavách se podařilo zajistit podporu magistrátu města Frankfurt, místní církve a účast mnoha hostů. Hlavním celebrantem byl biskup a exarcha Dr. Platon Kornyljak z Mnichova a koncelebratem biskup Jaroslav Škarvada.

2.5 Návrat

Po sametové revoluci zvažoval Vladimír Neuwirth variantu návratu k rodině do Komárova nebo setrvání v Německu. Bylo mu 68 let a po mnoha vynucených změnách bydlíště stál znovu na rozcestí. Jeho deníkové záznamy z roku 1990 vypovídají o tíži a

¹³⁰ Tamtéž, s. 615-618.

¹³¹ Srov. VN, 2007, s. 13.

¹³² VE, 2008, s. 260.

tajemství kříže. Dosvědčují, že autor je Stvořitelem opracováván, a neskrývají bolestivost tohoto procesu. Zároveň to jsou ale momenty posilující víru, okamžiky plné důvěry. Po letech „vcházení do Evropy“ nastává etapa viditelného „vrůstání do nebe“.¹³³ Podle svědectví Vladimírovy sestry Alenky to bylo opravdu těžké rozhodování. Lidé se na bývalé emigranty dívali jako na ty, kteří se v cizině měli dobře, nenesli s nimi těžkosti totality a nijak se nezasloužili o změnu režimu.¹³⁴ Rozdílné byly i reakce na Neuwirthovu emigraci mezi členy Společenství. Jiří Havlíček vzpomínal na některé z nich, kteří si připadali zrazeni poté, co se zakladatel Společenství nevrátil v roce 1968 ze zahraničí. Sam Vladimír Neuwirth v dopise své blízké známé z prosince 1991 vysvětluje: „*Odjel jsem z Československa 31. července 1968, to znamená tři týdny před okupací. Nesešel jsem se předtím se členy Společenství, abych jim oznámil, že jedu do ciziny a že se nevrátím. Že se nevrátím, jsem ani já sám nevěděl.*“¹³⁵

Nakonec padlo rozhodnutí, že se Neuwirth přece jen vrátí do rodného Slezska a tam také přenese knihovnu a její aktivity. Knihovna byla oficiálně darovaná olomouckému arcibiskupství, aby ji bylo možné legálně odvézt z Německa. Počet titulů se pohyboval kolem 15 000 a připravit takové množství knih k převozu včetně regálů také stálo hodně času.¹³⁶ Navíc bylo třeba najít vhodné místo k uskladnění knih a později k obnovení činnosti knihovny. Nejprve bylo vše složeno v prostorách kostela sv. Hedviky v Opavě a posléze převezeno na faru v Opavě-Jaktaři, kde působil Neuwirthův souputník z časů Společenství P. Josef Veselý. Na faru se mohl přestěhovat i Vladimír Neuwirth a s pomocí příbuzných byly volné prostory fary upraveny pro provoz knihovny.¹³⁷ Navzdory těžkostem s adaptací v nových podmínkách, navzdory ubývajícím silám a zhoršujícím se zdraví, zvětšuje Vladimír Neuwirth fond knihovny až ke 20000 svazků a v roce 1994 vydává v nakladatelství Matice cyrilometodějské sborník *Profesor Josef Vašica - jeho život, vztahy k rodině a k rodnému kraji*.¹³⁸ Zúročil tak svou dlouholetou práci na odkazu svého učitele, vědce a člověka, kterého si mimořádně vážil. Kromě toho neúnavně přednáší a angažuje se ve prospěch česko-německých vztahů. „*Zdůrazňuji svým krajanům, že žádný národ na světě neudělal pro*

¹³³ Srov. tamtéž, s. 350.

¹³⁴ Srov. rozhovor s paní Alenkou Kostelnou, audiozáznam ze dne 21. 9. 2014. Zaznamenáno na elektronické médium, v osobní dokumentaci autora práce.

¹³⁵ VE, s. 458-459.

¹³⁶ Srov. VN, 2007, s. 13.

¹³⁷ Srov. rozhovor s paní Vladimírou Havlátovou, audiozáznam ze dne 15. 9. 2014. Zaznamenáno na elektronické médium, v osobní dokumentaci autora práce.

¹³⁸ Více o tomto sborníku viz VE, 2008, s. 492-494.

*české a slovenské uprchlíky po pražském jaru tolik co Němci. Češi jsou rozhodně Němcům sympatičtější než Němci Čechům. Na české duši je patrná tíha bolševické propagandy, jež na ní dosud leží.*¹³⁹

V roce 1998 vychází v nakladatelství Triáda jeho *Apokalyptický deník*, který byl v době totality šířen formou samizdatu. České vydání doplnil profesor Skalický svým esejem o Neuwirthovi *Evangelizátor české literární kultury*, který patrně nejvýstižněji charakterizuje jeho život a dílo. 22. května 1998 Vladimír Neuwirth umírá a je pohřben v rodinném hrobě v Opavě-Komárově. Poslední úsek jeho života, jeho „vrůstání do nebe“ vystihuje tento deníkový záznam: „Přijmout na sebe každodenní kříž znamená přijmout na sebe podobu oběti, kterou nám určil Bůh, abychom svým životem přispívali k vykoupení světa.“¹⁴⁰

¹³⁹ Tamtéž, s. 418-419.

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 411.

Závěr

V exilu se Vladimír Neuwirth několikrát setkal s významným teologem Hansem Urs von Balthasarem. Rok po Balthasarově smrti byl v jeho rodném městě a do svých deníků si zapsal následující vzpomínku: *„Když jsem byl naposled v Luzernu, kde se Balthasar narodil a kde byl pochován, ptal jsem se řady lidí (i v kostele), kde je jeho hrob. Nikdo to nevěděl. Ani starý pán, který říkal, že se zajímá o dějiny Luzernu a že je mu jméno rodiny Balthasar známo. Až mladší paní podle architektury na fotografii poznala, že jde o hroby u Hofkirche. Jeho rodáci nevěděli, že se tu narodil jeden z největších myslitelů 20. století a že tu byl asi před rokem pochován jako kardinál. Učitel Balthasarův Henri de Lubac považoval ho za nejvzdělanějšího člověka 20. století.“*¹⁴¹ Jakkoliv nechceme srovnávat Balthasara a Neuwirtha, přesto je zde hmatatelná paralela v nedocení těchto osobností v jejich vlastní zemi.

Čím je tedy Neuwirthův odkaz významný? Ovlivnil svým životem a tvorbou nespočet lidí. Z okruhu lidí, kteří prošli Společenstvím, vyrostla řada osobností, které podbíraly trpící církve v časech nesvobody a někteří z nich mohli pomoci i v nové etapě, v polistopadové éře. Připomeňme alespoň Jiřího Havlíčka, Miroslava Tělupila, P. Jiřího Víchu, P. Josefa Veselého, P. Radima Hložánku, Vlastu Kurkovou, Dr. Antonína Satkeho a další. Ve Valdickém žaláři patřil tento „náboženský fanatik“ mezi nenapravitelné vězně, kteří působí náboženskou ideologií na ostatní reakčně zaměřené odsouzené.¹⁴² V exilu kromě osvětově-kulturní práce pomohl řadě exulantů, některé možná zachránil i od trestu smrti.¹⁴³ Přispěl k lepšimu povědomí o slavných slovanských kapitolách dějin v zahraničí i u nás, ať už to byl odkaz svatých Cyrila a Metoděje, nebo výročí založení Kyjevské Rusi. Nepochybně obrovský kus práce vykonal také na poli česko-německých vztahů. A nelze opomenout ani jeho přednáškovou a publikační činnost. Jeho spisy kolovaly anonymně a mnozí z nich čerpali povzbuzení. V jeho díle jsou patrné 2 linie, které se navzájem ovlivňují a doplňují a dohromady vytváří kompaktní celek: linie kulturně-spoločenská a linie

¹⁴¹ VE, 2008, s. 341.

¹⁴² Viz. ABS, II. Správa, svazková agenda, a. č. 955853MV, s. 3.

¹⁴³ Viz kapitola 2.3 Frankfurt nad Mohanem

náboženská. Karel Skalický píše, že „*kde se děje v církvi něco obnovného, tam je Neuwirth přítomen*.“¹⁴⁴ Také charakterizuje Neuwirtha jako muže trojího povolání: mnicha bez poustevny, kněze bez vysvěcení a apoštola bez *missio canonica*.¹⁴⁵ Stále patrněji z jeho díla vystupuje ještě jeden rys, a to prorocký. Jako mladý žije tak, jak se nelíbí vládnoucím špičkám a je „po zásluze“ potrestán vězením. V exilu mu jde především o vztah k Bohu, z něhož pramení veškerá obnova, což se nelíbí těm, kdo chtějí tady a teď řešit palčivé politické otázky dneška. Po návratu domů nastavuje zrcadlo české předpojatosti vůči Němcům a to je příliš tvrdá řeč pro ty, kdo se cítí minulostí poškozeni a budoucností ohroženi. Profesor Skalický v již zmíněném eseji charakterizuje Neuwirthův odkaz takto: „*Po Josefu Florianovi bychom asi těžko hledali křesťanského laika, který tak výrazně a tak blahodárně zasáhl do kulturního a duchovního života české Katolické církve jako Vladimír Neuwirth*.“¹⁴⁶

Osobnost Vladimíra Neuwirtha je tedy natolik myšlenkově bohatá a jeho odkaz je natolik hluboký, že není v možnostech této práce pojmut všechna témata, vhodná ke zpracování. Zdálo se nám dobré nejprve uceleně zmapovat základní linie Neuwirthova života. Na tuto práci by ale měly navazovat další, tak aby nezůstalo ležet ladem nic z toho, co Vladimír Neuwirth vnesl jako svůj osobní vklad do dějin. Především by bylo užitečné zpracovat autorovu korespondenci, ať už z literární pozůstalosti, nebo z osobní dokumentace jeho spolupracovníků. Editor deníků Robert Krumphanzl píše v poznámce k přednáškové činnosti, že ani ona není ještě zmapována¹⁴⁷ a to zůstává naším dluhem jak vůči Neuwirthovi samotnému, tak vůči dějinám našeho exilu dvacátého století. Pro širší popularizaci odkazu Společenství by bylo přínosné vytvořit srovnávací studii životních příběhů některých protagonistů Společenství, např. Jiřího Havlíčka, Miroslava Tělupila a P. Josefa Veselého.

Vzhledem k zaměření Společenství na laický apoštolát a propojení kultury s vírou by mohlo být přínosné detailní srovnání některých dokumentů Druhého vatikánského koncilu (zejména *Gaudium et Spes*) s praxí Společenství a se zamýšlenými cíli, se zřetelem na téměř generační předstih ortopraxe před ortodoxií. A také se nabízí srovnávací studie Vladimíra Neuwirtha a Společenství na jedné straně a Ludvíka Kolka a společenství charismatické obnovy na straně druhé. Mezi těmito aktivitami, v obou případech vyrostlými „zdola“, je překvapující řada paralel, přestože

¹⁴⁴ Srov. Skalický, Karel. Evangelizátor české literární kultury. In AD, 1998, s. 280.

¹⁴⁵ Srov. tamtéž, s. 285.

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 306-307.

¹⁴⁷ Srov. VE, 2008, s. 489-490.

mezi členy obou společenství nevznikly jiné než marginální vztahy. Nemůžeme zapomenout ani na význam knihovny Bibliotheca Cyrillo-Methodiana a aktivit konaných pod její hlavičkou, které dosud nebyly detailně zmapovány.¹⁴⁸ Nezbyvá, než si přát aby toto dědictví otců bylo nejen zachováno, ale také znovu objeveno a vyneseno na světlo, protože jeho vnitřní pravdivost je natolik hluboká a podpořená řadou obětí, že by mohla být ukazatelem pro mnohé z nás při hledání správných cest.

¹⁴⁸ V současné době je knihovna v užívání Slezské univerzity v Opavě.

Bibliografie

Tištěné zdroje:

ABS, II. Správa, svazková agenda, a. č. 955853MV.

Balík S., Hanuš J. *Katolická církev v Československu 1945-1989*. Brno: CDK, 2007.

Elšíková, Monika. *Opat chuligán aneb Dobré dílo Anastáze Opaska*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2005.

Fort, K., Paulas, J. *Život voněl člověčinou*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2007.

Fiala P., Hanuš J. *Skrytá církev, Felix M. Davídek a společenství Koinótés*. Brno: CDK, 1999.

Hanuš, Jiří. *Malý slovník osobností českého katolicismu 20. století s antologií textů*. Brno, 2005.

Holan, Vladimír. *Bolest*. Praha: Čs. spisovatel, 1966, 2.vyd.

Hýža, Antonín. Mé vzpomínky na Vladimíra Neuwirtha. In VE, 2008.

Keller. L., Koverdynský, B. *Únosy dopravních letadel v Československu 1945-1992*, Cheb: Svět křídel, 2012.

Klimeš, Lubomír. *Slovník cizích slov*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství n. p., 1987.

Koura Petr a kol. *Diktatura versus naděje. Pronásledování římskokatolické církve v Československu v letech 1948-1989*. Praha: ÚSTR, 2014.

Krčméry, Vladimír. Vybrali jsme z vašich dopisů. *Dialog Evropa XXI*, č. 4. Brno: MSKA, 1994.

Krchňák Alois. Cyrilometodějská knihovna – dr. Vladimír Neuwirth. In VE, 2008.

Krchňák, Alois. Oslavy 1100. Výročí smrti sv. Metoděje v Mohuči a Frankfurtu nad Mohanem roku 1985. In VE, 2008.

Neuwirth, Vladimír. *Apokalyptický deník*. Praha: Triáda, 1998.

Neuwirth, Vladimír. O zmeškávání autobusu, Křesťanské akademii a jiných věcech k zamyšlení. *Studie*, č. 22. Řím: Křesťanská akademie v Římě, 1970.

Neuwirth, Vladimír. *Vcházení do Evropy (Ze zápisníku emigranta)*. Praha: Triáda, 2008.

Neuwirth, Vladimír pod pseudonymem Hubert, Karel. Vzpomínka na Dr. Habáně k jeho osmdesátinám. *Studie*, č. 69. Řím: Křesťanská akademie v Římě, 1980.

Nový zákon. *Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih)*. *Ekumenický překlad*. 9. vyd. Praha: Česká biblická společnost, 2002.

Pius XII. *Constitutio Apostolica „Provida Mater Ecclesia. In Acta Apostolicae Sedis*. Roč. XXXIX. č. 4- 5. s. 114-124. Přel. Veselý, Jiří Maria. Praha: Dominikáni, nedatováno.

Sborník Dr. Vladimír Neuwirth, Opava: vlastním nákladem členové SPOLEČENSTVÍ, 2007.

Sborník *Sacrosanctum Oecumenicum Concilium Vaticanum II: Constitutiones, Decreta, Declarationes*, Romae 1966. Česky: Kolektiv autorů. *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995.

Skalický, Karel. Evangelizátor české literární kultury. In AD, 1998.

Vaněk, Miroslav a kol. *Orální historie. Metodické a „technické“ postupy*. Olomouc: Filozofická fakulta, Univerzita Palackého, 2003.

Vaško, Václav. *Neumlčená I*, Praha: Zvon, 1990.

Veselý Josef, Satke Josef. *PhDr. Antonín Satke, CSc. 12.11. 1920 – 30.11.2008*. Opava: Grafis 200, 2009.

Veselý, Josef. *Vlasta Kurková, 1930-2010*. Opava: Retis Group, 2010.

Vlček, Vojtěch. *Kříž jsem hlásal, kříž jsem snášel*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2006.

VONS sděluje. *Studie*, č. 81. Řím: Křesťanská akademie v Římě, 1982.

Internetové zdroje:

Cardijn's life. *JOCI-I.Y.C.W.* [online] 2011. [cit. 28. 3. 2015]. Dostupné z: <<http://www.joci.org/en/about-us/cardijn-a-message-of-truth.html>>.

Cyrlometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého. *Wikipedie, otevřená encyklopedie*. [online] 23. 2. 2015 [cit. 28. 2. 2015]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Cyrlometod%C4%9Bjsk%C3%A1_teologick%C3%A1_fakulta_Univerzity_Palack%C3%A9ho>.

Dr. Dr. h. c. Friedrich Kronenberg. *Kommission für Zeitgeschichte*. [online] 19. 3. 2015. [cit. 28. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.kfzg.de/Organisation/Tragerverein/Friedrich_Kronenberg/friedrich_kronenberg.html>.

Krumphanzl, Robert. Bibliografie Vladimíra Neuwirtha. *Institut pro studium literatury*. [online] 19. 5. 2014. [cit. 29. 3. 2015]. Dostupné z: <www.ipsl.cz>.

Lainka, Josef. Prof. Dr.Jur. Dr.Phil. Eduard J. M. Kroker. *Ludgerovice.cz*. [online] Nedatováno. [cit. 23. 11. 2014]. Dostupné z <<http://www.ludgerovice.cz/historie/kroker.asp>>.

Novák, J. Černí a černější. *Česká televize. Videoarchiv*. [online] 2007. [cit. 2. 2. 2015]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10123149359-cerni-a-cernejsi/407235100021005>>.

Pavlincová, Helena. Metoděj Habán. In Gabriel, Jiří a kol. *Slovník českých filosofů*. [online] Brno: Katedra filozofie FF MU, 1998. [cit. 28. 10. 2014]. Dostupné z <<https://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/haban.html>>.

Vaško, Václav. Profesor Kolakovič – mýty a skutečnost. *Impulz. Revue pre modernú katolícku kultúru*. [online] 3/2006. [cit. 28. 10. 2014]. Dostupné z: <<http://www.impulzrevue.sk/article.php?135>>.

Audio zdroje:

Neuwirth Vladimír. Česko-německé vztahy. *Akademické týdny*. [audio-MP3] č. 3/31.

Rozhovor s paní Alenkou Kostelnou, audiozáznam ze dne 21. 9. 2014. Zaznamenáno na elektronické médium, v osobní dokumentaci autora práce.

Rozhovor s paní Alenkou Kostelnou, audiozáznam ze dne 3. 4. 2015. Zaznamenáno na elektronické médium, v osobní dokumentaci autora práce.

Rozhovor s panem Jiřím Havlíčkem, audiozáznam ze dne 1. 2. 2014. Zaznamenáno na elektronické médium, v osobní dokumentaci autora práce.

Rozhovor s panem Jiřím Havlíčkem, audiozáznam ze dne 21. 9. 2014. Zaznamenáno na elektronické médium, v osobní dokumentaci autora práce.

Rozhovor s prof. Karlem Skalickým, audiozáznam ze dne 2. 10. 2014. Zaznamenáno na elektronické médium, v osobní dokumentaci autora práce.

Rozhovor s paní Vladimírou Havlátovou, audiozáznam 15. 9. 2014. Zaznamenáno na elektronické médium, v osobní dokumentaci autora práce.

Digitalizované zdroje:

ABS, fond Vyšetřovací spisy, V-1558 Ostrava, digitalizováno

ABS, I. správa, svazek Hlavní správy rozvědky reg. č. 47468, digitalizováno

Přílohy

1. tiskoviny

Seznam rozmnožených tiskovin zabavených StB při domovní prohlídce P. Josefa Veselého (opsáno doslovně z vyšetřovacího spisu V-1558 Ostrava, dokument č. 60).

SEZNAM

I. Základní sešit

1. Zjevení Boha živého
2. Idea spásy
3. Pentecostes
4. Panna Maria v našem duchovním životě
5. Vědomí tajemství a zázraku v rozjímání
6. O křesťanské radosti
7. Výstavba každodenního života
8. O dokonalém pokání
9. Umrťování – naše pravá dokonalost
10. Církev Thebaidou a obcí
11. Silentium
12. Rozhovory s Bohem I., II. /Mercier/
13. Den Páně /Hello/
14. Sacra virginitas /Pius XII./
15. Unam sanctam /Bonifác VIII./
16. Křesťanský celibát
17. O lidech na druhém břehu

II. Základy křesťanské nauky

1. Stručný přehled svátostí
2. Godin: Kvas v těstě I.-VIII.
3. Pravidla eucharistické úlevy
4. Mše svatá /podle Parsche/
5. Parsch: Liturgický kalendář. Vánoční část

III. Modlitba

1. Píseň bratra Slunce /sv. Frant. z As./
2. Prosby k svatým všedních dní /Godin/
3. Chvalozpěv matky /Godin/
4. Novéna k Božímu milosrdenství

5. Zásvětná modlitba k Panně Marii /sv. Grignon/
6. Litanie vlastních potřeb
7. Modlitba apoštolských pracovníků
8. Modlitba: Bylo by snad mnohem lepší založit spolek...
9. Litanie k Duchu svatému
10. Modlitba sv. Grigniona o apoštoly posledních dob
11. Litanie za pokoru /kard. Nexry del Val/
12. Guardini: O modlitbě
13. Litanie: Abychom se stávali solí země...

IV. Kněz

1. Kněz /Sonnenschein/
2. Magnificat /Godin/
3. Návrat k pramenům kněžského života
4. Poměr k Bohu v seminářích
5. Problém kázání
6. Cyklus P. Lombardi:...a budete mi svědky s Pannou Marií

V. Život a dílo

1. Sv. Augustin
2. Sv. Hedvika slezská
3. Pascal /Guardini/
4. Pascal apologetik /Maritain/
5. Bída a velikost člověka u Pascala
6. Dílo otce Lagrange
7. Projev v den smrti Pia XI.
8. Karel Du Bos
9. Fotios
10. V upomínku Euckena
11. Hrabec
12. Emerichová a její vidění ze života PM a předků Páně
13. Dyonyssius Areopagita
14. J. Hamon
15. Guardini: Pán
16. Život ctihodné A. Kat. Emerichové /I.+II./
17. Bossuet

VI. Náčrtky

1. Ježíš Kristus v našem duchovním životě
2. Život z pravdy
3. Poznámky o kříži
4. Poslání
5. Obejmout život celý, život pravý
6. Krása a láska v lidském životě

7. Pozdravení přátelům
8. O frázi
9. Židé
10. Náčrtky k pokání
11. Otevření nebe
12. O věčném životě
13. O štěstí, tváři a lásce
14. Čeho se máme varovat, mluvíme-li o Židech
15. Živý sen
16. Láska Boží v srdci člověka

VII. Panna Maria

1. Panna Maria v našem duchovním životě
2. Úcta k Panně Marii
3. Vzata byla Maria na nebe
4. Fulgens corona /Pius XII./
5. Zjevení přesvaté Panny na hoře La Saletské
6. Promluva k svátku Neposkvrněného početí PM /Bossuet/
7. La Saletta a pokání
8. Maria, pomocnice křesťanů
9. Výpis z knihy: Theologie apoštolátu Legie Mariiny
10. Zjevení Panny Marie v Lurdech

VIII. Apoštolát

1. Naše dýchání
2. Pius X. – řeč při nastoupení
3. Zásady činnosti
4. Vedoucí
5. Úcta k člověku
6. KA
7. KA a časno
8. Problém dětství v rámci farnosti, „společenství“ a misionářství
9. O poslání katolické mládeže
10. Církev (Card.)
11. Mravní život mladých dělníků v práci
12. Božské poslání každé dělnické rodiny
13. Volné chvíle
14. V čem záleží problém zábavy
15. O pospolitosti

IX. Lagrange

1. Dílo Otce Langrange
2. Úvod k horské řeči
3. Blahoslavenství

4. Čím mají být učedníci světa
5. Starý Zákon-Nová Dokonalost
6. První zdokonalení
7. Modlitba Páně
8. Zákon a Proroci pozvednutí Ježíšem k dokonalejší spravedlnosti
9. Horská řeč (výťah)

X. Papežství

1. Unam sanctam – Bonifác VIII.
2. První proslov Pia X.
3. O Kristu Králi – P. XI.
4. O růženci – P. XII.
5. Velikonoční projev Pia XII.
6. K zahájení Milostivého léta – P. XII.
7. Řeč sv. Otce Pia XII. K římským farářům a postním kazatelům o zachovávání příkázání Božích
8. Nadnárodnost Církve (Pius XII. V řeči k novým kard.)
9. Projev o zlu a slabosti v Církvi – P. XII.
10. Sv. Otec Pius XII. Mluví k Židům
11. O podmínkách sociálního míru – P. XI.
12. Immortale Dei – o křesť. uspořádání státu – Lev XIII.
13. O význačných povinnostech občanů vůči státu – Lev XIII.
14. Pozdrav kongresu soc. bádání – P. XII.
15. Promluva k právníkům – P. XII.
16. Apoštolský list biskupům ČSR – P. XII.
17. Diuturnum illud – O původu státní moci – Lev XIII.
18. Důkazy existence Boží ve světle moderní přírodovědy – P. XII.
19. Dopis kongresu Pax Romany v Amsterdamu 1950.
20. O uspořádání církevní hudby – P. XII.
21. Proslov k porodním asistentkám – P. XII.
22. O časovém podporování bibl. studií – P. XII.
23. Úvod do enc. -//- (Merell)

XI. Kázání

1. O dokonalém pokání
2. Svatá Kateřina I.+II.
3. O manželství (Chvalořeč na sv. Josefa)
4. O démonech
5. Písmo svaté
6. O vynikající důstojnosti chudých v Církvi
7. Láska
8. Maří Magdaléna u hrobu
9. Jak získati lásku k sladkému Ježíši
10. F. Lombardi

11. Člověk a boží spravedlnost
12. Kázání o Jobovi

XII. Theologie

1. Theologie
2. Úvod do theologie
3. Svatá Kateřina I.+II.
4. Theologie pozemských skutečností
5. Lidské společnosti
6. Podstata křesťanství
7. Omezit dualismus
8. Poslání theologie (Hans Urs)

XIII. Písmo svaté

1. Písmo svaté
2. O časovosti a podporování biblického studia – P. XII.
3. - // - /vysvětlivky/
4. Časovost proroka Jeremiáše
5. Při četbě svatého Pavla
6. Slovo o Apokalypse
7. J'aime la Bible – Claudel
8. Zásady rozjímání a výkladu PS
9. Paul Claudel exegeta – (jeho přednáška o Apokalypse)
10. (nevyplněno)

XIV. Rozjímání

1. Haec est generatio
2. O Kristu Králi
3. Rozjímání o Božském srdci Páně
4. K slávě lásky (Hugo od sv. Viktora)
5. O pokoře v jednání a síla k ní
6. O smutku a radosti
7. O pokoji a věcech, které nás obklopují
8. O stolu
9. Řízení Boží v našem životě
10. Matka Kristova a Matka naše
11. Křížová cesta (Guardini)
12. Bůh je láska
13. Bůh dnes živý
14. Rozjímání o lásce
15. Poznat a plnit vůli Boží
16. Království Boží
17. Bože, Otče světél...

XV. Přátelství, manželství, rodina

1. O přátelství
2. Přátelství a láska
3. Krása a láska v lidském životě
4. Manželství stvořeno Bohem
5. O manželství (Chvalořeč na sv. Josefa)
6. Manželství a rodina
7. Motto: Mužové, milujte své manželky...
8. Duchovní život v manželství
9. Manželstvo (Hildebrand)
10. Na klíně mateřském (Hronek)

XVI. Svatý Augustin

1. Nápadným rysem učení sv. Augustina...
2. Jsou údobí v dějinách, kdy lidé stanou na křižovatce...
3. Blaženost
4. O přátelství
5. O pravém a nepravém pokání
6. Úvod do studia Města Božího

XVII. Poesie

1. Chvála mnicha – Šalda
2. Píseň nové slávy – Orten
3. A co básník – Halas
4. La Saletta – Zahradníček
5. Znamení moci
6. Básně od Holana
7. Karel Du Bos
8. K četbě poesie
9. Miréio – Frederic Mistral
10. Strom – Jan Kameník
11. Meditácia – Martaková
12. Strašidlo – Rictus

XVIII. O radosti a bolesti

1. O křesťanské radosti
2. O radosti v srdci
3. Radost z práce
4. O bolesti (Bougaud)

XIX. Duchovní věci

1. Duše – Guardini
2. „Ano, život se zjevil“ – Guardini

3. O modlitbě – Guardini
4. O modlitbě – Carrel
5. Naše dýchání
6. Jak získati lásku k sladkému Ježíši
7. Hlubiny milosrdenství Božího
8. Jídlo a duchovní život
9. Ze zápisníku A. Godina

XX. Církev

1. Provida Mater Ecclesia
2. Sacra virginitas
3. Unam sanctam
4. Haec est generatio
5. Ta, která pláče
6. Naše Kalvarie
7. Světlo nad Kalvarií
8. Platonova Akademie
9. Hradecká Kalvarie

XXI. Různé

1. Krev chudého (Léon Bloy)

XXII. Polytheia

1. Moderní úzkost
2. Špatné svědomí intelektuála
3. Povolání vzdělance
4. Člověk přirozený a politický
5. O autoritě
6. Pojetí státu
7. Šalda: Stát a jednotlivec
8. -//- Slůvko o nacionalismu a internacionalismu
9. Češství a Evropa. My a Poláci
10. Něco o slovesném umění lidovém
11. O smyslu lit. dějin českých
12. O smyslu kultury
13. Problém vztahu techniky a přirozenosti lidské
14. Berd'ajev: Dnešek
15. Poznámky ke třem dřevorytům K. Schmitda – Rottluffa
16. Stevenson: Esseye
17. Poslání

XXIII. Filosofie

1. Filosofie
2. Filosofie – kap. I.+II.

3. Důstojnost lidské osoby
4. Charakterologie
5. Živé a neživé (Darvinismus)

XXIV. Epifanologové

1. Panna Maria
2. O dobrém lotru
3. Svatý Pavel – a) Maritain
b) Daniel ops
4. Život sv. Jeronyma
5. Sv. Augustin
6. Matěj z Janova
7. Savonarola (Chiaroni)
8. Pascal (Guardini)
9. Bossuet
10. Anna Kateřina Emmerichová
11. Lagrange
12. Paul Claudel osmdesátiletý (J. Zahradníček)

XXV. Díla epifanologů

1. Vztah Panny Marie ke Zjevení (podle Willama)
2. Sv. Pavel: Velepíseň víry
Na jakém životě máme účast
Kristus a Církev
3. Sv. Jeronym: O studiu písem (list LIII.)
Z dopisu Eustochii (list XXII.)
4. Význam Písma sv. v životě sv. Augustina (úryvky z knih „Vyznání“ a „O Boží obci“)
5. Matěj z Janova: Regulae Veteris et Novi Testamenti
6. Savonarola: Pokání
7. B. Pascal: Memorial
Tajemství Ježíšovo
Proroctví
8. Bossuet: Chvalozpěv na sv. Kateřinu I.+II.
9. Ze života ct. Anny Kateřiny Emmerichové
10. P. Lagrange: Starý Zákon – nová dokonalost
Horská řeč
11. P. Claudel: Písmo svaté

2. fotodokumentace

Fotodokumentace z vyšetřovacího spisu Archivu bezpečnostních složek,
V 1558_OV

Nejedná se o chatu u Komárova, jak je mylně uvedeno v popisu StB, ale o chatu
v Hradci nad Moravicí.

Chata u Komárova, okr. Opava, která byla postavena členy organizace Společenství z finančních prostředků t.zv. tajného fondu a ve které se odbyvaly schůzky členů organizace v čele s vedoucím obv. Vladimírem NEUWIRTHEM.

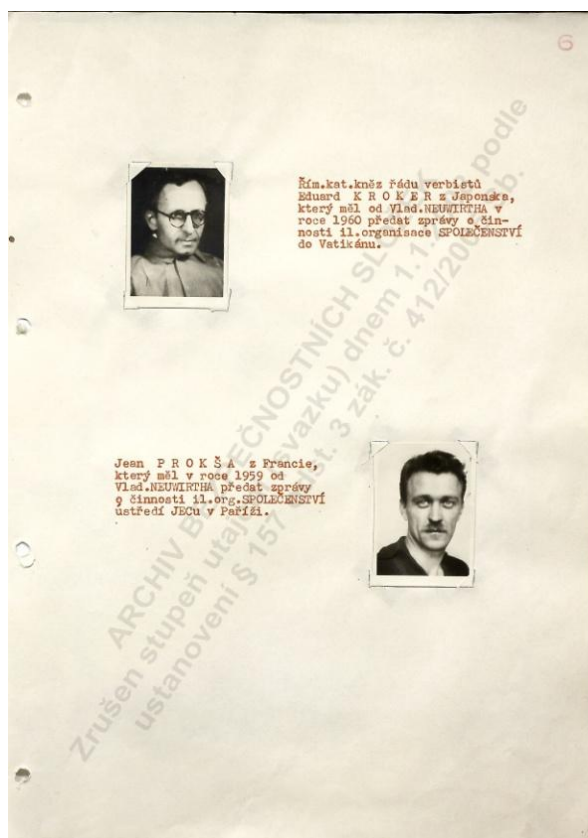
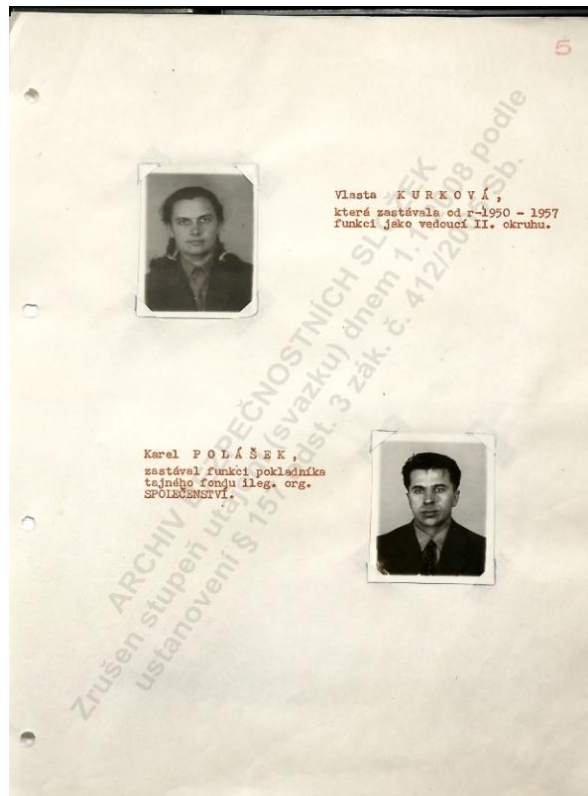

Vladimír NEUWIRTH
býv. bohoslovec - ved. il. org. SPOLEČENSTVÍ.

Josef VESELÝ
vedoucí I. okruhu.

Líbuše HORÁKOVÁ
vedoucí II. okruhu.

MUDr. Olga TĚLUPILOVÁ
vedoucí III. okruhu.

23

NVÚ.MVV a l d i c e	
oddělení oper. odd.	Krycí jméno HONZA
ci orgán kpt. SF	Číslo svazku 3415
Funkce star. ref.	Zpráva podána 8.8.66.

Věc: Odsouzený N e u w i r t - zpráva .

Odsouzený N e u w i r t ⁷³ mne vyhledal prostřednictvím odsouze-
ho D o l e j š í h o a poptával se po lidech ,kteří pracovali
dříve v nakladatelství "Vyšehrad" ,nebo s nakladatelstvím spolu-
pracovali .

Ptal se hlavně na katolické intelektuály L a z a r e c k é h o
Jar. DMYCHA, Alberta V y s k o č í l a, prof. V a ř í c u , Dr,
F u č í k a Bedřicha ,řed. Z í t k a , správce J i r á s k a a j.

Úřednice nakladatelství mně kdysi vyprávěla ,jak spisovatel
Č E P utekl za hranice s kufříkem plným peněz .Proto jsem se ptal ,
kde ten je a jak se mundaří. Sám jsme nikdy s Č E P E M nemluvil
a viděl jsem ho asi 2 x.

Na toto mi N E U W I R T sdělil ,že žije v Paříži (ČEP) ,dobře p
prý se oženil s dcerou předního funkcionáře ,francouzského
literárního kritika a často mluví v rozhlas "Svobodná Evropa " ,kte-
rý vysílá každou neděli ,asi pětkrát kulturní pořady - promluvy.
Odsouzený M a t ě j í č e k , který byl přítomen této rozmluvě o
těchto rozhlasových pořadech věděl .

Odsouzeného N E U W I R T A vidím často na vycházce ve společ-
nosti odsouzeného M A T Ě J Í Č E K , C U H R Y , K A C Í Ř E a W A N T O G H A . Jinak
jsme o politické situaci spolu nehovořili .

Opatření :

Zpráva vyhodnocena a založena do desek N E U W I R T ,
pro kontrolu jeho činnosti ve zdejším ústavu .

*a v zřetelích Valimbo -
opaku kuličkovat .
15.9.1966*

kpt. Spousta F .
Kpt. Procházka

Nápravně výchovný ústav - MV
VALDICE u Jičína

Dne 10.2.1967.

~~PŘÍSNĚ TAJNĚ !~~

Schvaluje :

.....
náčelník NVU

Valdice dne 13.2.1967.

Důvodová zpráva o zavedení pozorovacího svazku na
odsouzeného NEUWIRTA Vladimíra.

NEUWIRT Vladimír, nar. 12.8.1921 Komárov, okr. Opava, svobodný, bohoslovec, národnost česká, čsl. stát. příslušnost, odsouzen Krajským soudem Ostrava ze dne 25.7.1961 č.j. 1 T 019/61, dle § 78/1 tr. 2. na 14 roků odnětí svobody. Počátek trestu 11.1.1961, konec trestu 11.1.1975, polovina trestu 11.1.1968. Posledně bytem Ostrava VIII. Retigova 5. T.č. v NVU-MV Valdice.

Jmenovaný pochází ze zemědělské rodiny, sám po roce 1945 studoval teologii, naposledy pak pracoval jako lesní dělník. V roce 1948 s vědomím Vatikánu a arcibiskupa MATOCHY a BERANA, dle papežské směrnice "Prozíravá matka církev" založil v ČSSR ilegální organizaci. Společenství, dle obdobných zásad jako Joe a Jac v západních kapitalistických státech a dle technických zásad Kolakovičovy Rodiny na Slovensku. K činnosti ilegální organizace vypracoval podrobné směrnice, dle nichž schůzky členů musely být utajovány, členové se mohli scházet jen po způsobu trojkového systému, dal pokyn k rozdělení členů do tří skupin - okruhů bohoslovců, laiků a rodin a stanovil vedoucí okruhů a skupin. V roce 1958 za účelem vyalepšení dosavadního programu a činnosti organizace rozdělil celkový program do 7 ústavů, dle zájmových oblastí jednotlivých členů, stanovil některým z nich seznamovati se s historií a

jazyky jiných národů, aby po zvratu zřízení v ČSSR, pod záminkou misijní činnosti mohla být provedena obnova kapitalismu, v případě jeho upevnění v severských zemích.

Během rozpracovávání odsouzeného CUHRY bylo zjištěno, že udržuje důvěrné styky s odsouzeným NEUWIRTEM, kde spolu s dalšími kněžími, (ŠILHANEM, DVOŘÁKEM, JURÁŠEM a spol.) se připravují na další činnost v případě propuštění na svobodu. Jejich činnost spočívala v tom, že získávali nové členy pro činnost KDS a prováděli v tomto směru systematické školení získaných osob, zejména z řad mladých odsouzených. Soustavně se utvrzovali a utvrzují v neudržitelnosti socialistického zřízení. Po odchodu CUHRY se stal NEUWIRT ústřední postavou těchto osob.

Odsouzený NEUWIRT je osoba, která má naprosto záporný postoj k dnešnímu socialistickému zřízení, náboženský fanatik a snaží se za současných podmínek připravit vhodné kádry, pro příští dobu. Jde pravděpodobně o cílevědomou práci, ke které přistupuje tak, že v prvé řadě využívá vhodné odsouzené, kteří jsou reakčně zaměřeni k tomu, aby na ně působil náboženskou ideologií.

Z dosavadního rozpracování je zřejmé, že odsouzený NEUWIRT pokračuje ve své činnosti, kterou začal provádět v roce 1948 na pokyn Vatikánu.

Vzhledem k uvedené činnosti odsouzeného NEUWIRTA, jsem se rozhodl na jmenovaného založit pozorovací svazek, ve kterém všechny získané poznatky k jeho osobě budou soustředěny.

Souhlasím:

/prom. práv. mjr. STŘEDA Jar./

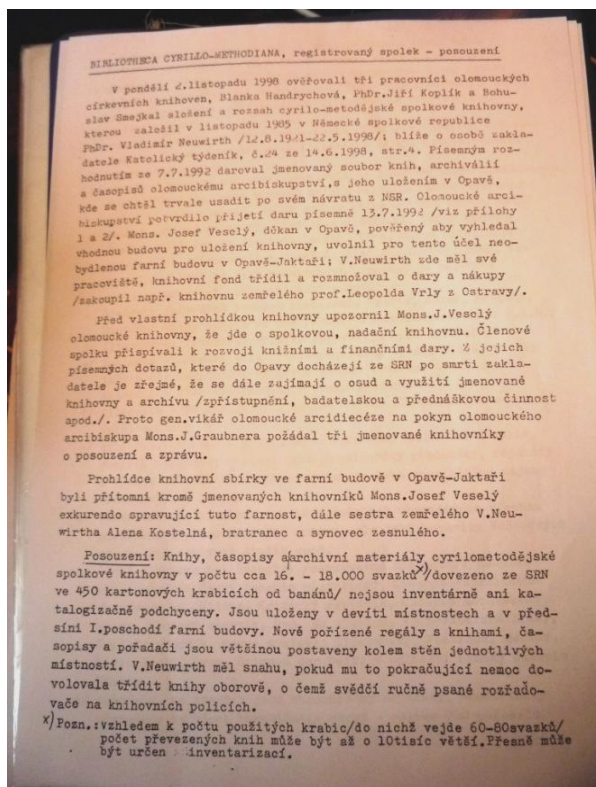
Vypracoval:

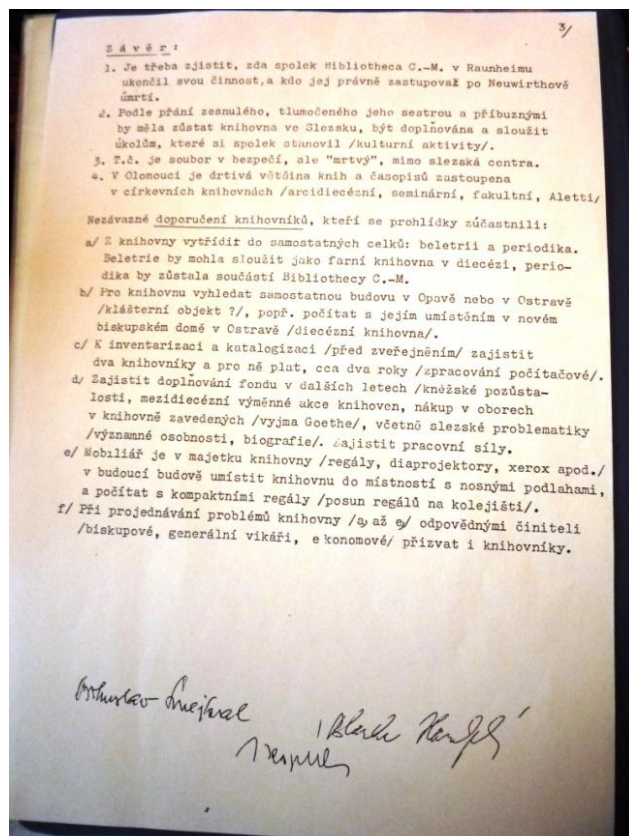
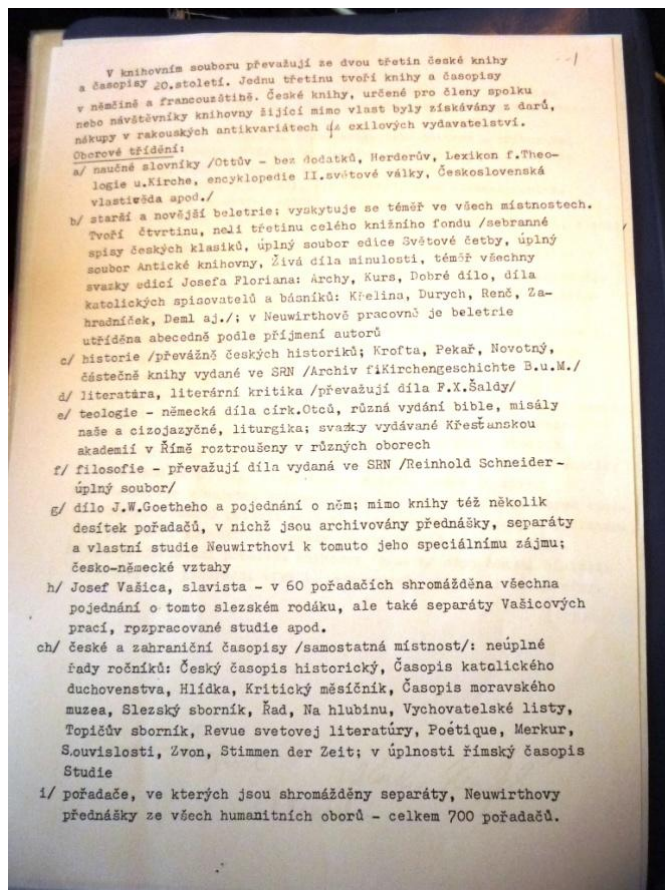
kpt. Spousta František

Fotodokumentace z I. správy Archivu bezpečnostních složek, reg. č. 47468, na využití PhDr. Jindřicha Holečka po linii objektu „VLÁDCE“. Na zadní straně fotografie je ručně dopsáno: Nepomucenum, září 84 .

Posudek na stav Cyrilometodějské knihovny po smrti Vladimíra Neuwirtha. Z osobní dokumentace rodiny.

Vladimír Neuwirth, 1921-1998

Z osobní dokumentace rodiny.

Anotace

Jméno autora: Ondřej Bakeš

Institute: Katedra církevních dějin a dějin křesťanského umění CMTF UP v Olomouci

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Parma. Ph.D.

Název práce: Vladimír Neuwirth (1921-1998)

Počet stran: 39

Počet znaků: 83 634

Počet příloh: 2

Počet titulů použité literatury: 28

Počet internetových zdrojů: 8

Počet audio zdrojů: 7

Počet digitalizovaných zdrojů: 2

Anotace

Bakalářská práce se zabývá odkazem Dr. Vladimíra Neuwirtha, teologa, lingvisty, literáta a filozofa, vězněného v letech 1961-1968 převážně ve Valdicích za údajnou protistátní činnost, které se měl dopustit založením tzv. Společenství a systematickým vzděláváním členů na poli kulturním a náboženském. Po srpnové invazi vojsk Varšavské smlouvy zůstává v zahraničí a věnuje se osvětové činnosti a sociální práci mezi uprchlíky, především z Československa. Pořádá akademické týdny, zakládá kulturní sdružení Opus Bonum a knihovnu Bibliotheca Cyrillo-Methodiana, publikuje a přednáší. Umírá v rodném Slezsku po návratu z exilu v roce 1998.

Klíčová slova:

Katolická církev, kultura a náboženství, perzekuce křesťanů v době totality, Vladimír Neuwirth, Společenství, Opus Bonum, Bibliotheca Cyrillo-Methodiana

Abstract

The bachelor thesis deals with the legacy of Dr. Vladimír Neuwirth, theologian, linguist, writer and philosopher. During communistic régime he was imprisoned in the communist labor camp in Valdice (1961-1968) for alleged subversive activities, consisting in the foundation of the Společenství (Community) for young intellectuals and in the systematic cultural and religious education of its members. After the Soviet invasion of Czechoslovakia in 1968 he stayed abroad where he engaged mostly in the social work for the political refugees, mainly from Czechoslovakia. He organized so called academic weeks, established the cultural association „Opus Bonum“ and the library „Bibliotheca Cyrillo-Methodiana“. He published many articles in German and Czech languages and gave numerous lectures. He died in his native Silesia after returning from exile in 1998.

Key words:

The Catholic Church, culture and religion, persecution of Christians at the time of totality, Vladimír Neuwirth, Community (Společenství), Opus Bonum, Bibliotheca Cyrillo-Methodiana